

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

4^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 11 Δεκεμβρίου 2023 με την εξής σύνθεση: Βασιλική Καραδήμα Πρόεδρος, Μαργαρίτα Κανάβα Εισηγήτρια και Μαρία Μανδράκη Μέλη.

Για να εξετάσει α) την από 2.11.2023 με ΓΑΚ ΕΑΔΗΣΥ 1706/2.11.2023 Προδικαστική Προσφυγή του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (εφεξής ο «πρώτος προσφεύγων»), που εδρεύει στο «...», όπως εκπροσωπείται νόμιμα και β) την από 1.11.2023 με ΓΑΚ ΕΑΔΗΣΥ 1717/6.11.2023 Προδικαστική Προσφυγή του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (εφεξής ο «δεύτερος προσφεύγων»), που εδρεύει στην «...», όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά της «...» (εφεξής η «αναθέτουσα αρχή»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα και κατά της υπ' αριθμ. 31/20.10.2023 απόφασης της Διοικούσας Επιτροπής περί έγκρισης του υπ' αριθμ. 3/13.10.2023 Πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού, αναφορικά με τον έλεγχο των δικαιολογητικών κατακύρωσης του προσωρινού αναδόχου. Στην εν λόγω απόφαση ενσωματώνεται η υπ' αριθμ. 28/29.09.2023 απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής, περί έγκρισης των υπ' αριθμ. 1/26.09.2023 και 2/28.09.2023 Πρακτικών της Επιτροπής Διαγωνισμού, αναφορικά με τον έλεγχο των δικαιολογητικών συμμετοχής, τεχνικών και οικονομικών προσφορών και ανακήρυξης προσωρινού αναδόχου (εφεξής η «προσβαλλόμενη») και

Κατά του παρεμβαίνοντος επί της πρώτης προσφυγής οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...».

Με την προδικαστική προσφυγή του ο πρώτος προσφεύγων αιτείται την ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης, κατά το σκέλος που κρίθηκαν αποδεκτές οι προσφορές του δεύτερου προσφεύγοντος και των οικονομικών φορέων «...» και «...» και ανακηρύχθηκε ο τελευταίος οριστικός ανάδοχος του διαγωνισμού.

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

Με την προδικαστική προσφυγή του, ο δεύτερος προσφεύγων αιτείται την ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης κατά το σκέλος που κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά και ανακηρύχθηκε οριστικός ανάδοχος του διαγωνισμού ο οικονομικός φορέας «...».

Με την παρέμβασή του επί της πρώτης προσφυγής ο δεύτερος προσφεύγων επιδιώκει την απόρριψή της και τη διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης κατά το σκέλος που κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του.

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια
Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφτηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της πρώτης προσφυγής έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο, κατά το άρθρο 363 παρ.1 και 2 του Ν. 4412/2016 και άρθρο 5 παρ.1 και 2 του Π.Δ. 39/2017, συνολικού ποσού 745 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό «...», την από 31.10.2023 πληρωμή στην EUROBANK και την εκτύπωση από την σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών περί αυτόματης δέσμευσης), το οποίο και υπολογίζεται με βάση την προϋπολογιζόμενη δαπάνη της σύμβασης σχετικά με την οποία ασκείται η πρώτη προδικαστική προσφυγή, ήτοι 149.000,00 € μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ.

2. Επειδή, για την άσκηση της δεύτερης προσφυγής έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο κατά το άρθρο 363 παρ.1 και 2 του Ν. 4412/2016 και άρθρο 5 παρ.1 και 2 του Π.Δ. 39/2017, συνολικού ποσού 745 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό «...», την από 31.10.2023 πληρωμή στην ALPHA BANK και την εκτύπωση από την σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών περί αυτόματης δέσμευσης).

3. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή με τη με αριθμ. πρωτ. «...» Διακήρυξη προκήρυξε δημόσιο ανοικτό διαγωνισμό με αντικείμενο «...», για χρονικό διάστημα ενός (1) έτους με κριτήριο κατακύρωσης της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς βάσει τιμής, συνολικής εκτιμώμενης αξίας 184.760,00€ συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α., ο οποίος αναρτήθηκε στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) στις

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

27.06.2023 με Α.Δ.Α.Μ. «...», καθώς και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου ο επίμαχος διαγωνισμός έλαβε συστημικό αριθμό «...». Ως εκ τούτου, ο επίδικος διαγωνισμός που προκήρυξε η αναθέτουσα αρχή ενόψει του αντικειμένου του, της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης και του χρόνου εκκίνησης της διαδικασίας ανάθεσης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του Ν. 4412/2016.

4. Επειδή, αμφότερες προδικαστικές προσφυγές έχουν ασκηθεί εμπρόθεσμα καθόσον κατατέθηκαν την 1.11.2023 και 2.11.2023 στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση κοινοποιήθηκε στους συμμετέχοντες μέσω της επικοινωνίας του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού στις 23.10.2023 και εν γένει παραδεκτά.

5. Επειδή, ο δεύτερος προσφεύγων κατέθεσε μέσω της επικοινωνίας του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού στις 13.11.2023, ήτοι εμπροθέσμως, δοθέντος ότι η υπό κρίση πρώτη προδικαστική προσφυγή κοινοποιήθηκε από την αναθέτουσα αρχή την 3.11.2023, την παρέμβασή του επί αυτής, για την οποία θεμελιώνει άμεσο, προσωπικό και ενεστώς έννομο συμφέρον καθώς η προσφορά του έχει κριθεί αποδεκτή.

6. Επειδή, ο πρώτος προσφεύγων στις 21.11.2023, ήτοι εμπροθέσμως σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 365 του ν. 4412/2016, ως ισχύει μετά την τροποποίηση του με το ν. 4782/2021, δοθέντος ότι οι απόψεις της αναθέτουσας αρχής του κοινοποιήθηκαν στις 16.11.2023, υπέβαλε υπόμνημα, το οποίο λαμβάνεται υπόψη από το Κλιμάκιο.

7. Επειδή, στο υπό κρίση διαγωνισμό έλαβαν μέρος τέσσερις οικονομικοί φορείς, ήτοι ο πρώτος προσφεύγων, ο δεύτερος προσφεύγων και οι οικονομικοί φορείς «...» και «...». Με την υπ' αριθμ. 28/29.09.2023 απόφαση της αναθέτουσας αρχής, όλες οι προσφορές κρίθηκαν αποδεκτές και ανακηρύχθηκε προσωρινός ανάδοχος του διαγωνισμού ο οικονομικός φορέας «...», δεύτερος σε σειρά μειοδοσίας κατατάχτηκε ο δεύτερος προσφεύγων, τρίτος κατατάχτηκε ο οικονομικός φορέας «...» και ο πρώτος προσφεύγων τέταρτος σε σειρά μειοδοσίας. Κατόπιν δε ελέγχου των δικαιολογητικών κατακύρωσης του προσωρινού αναδόχου, με την

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

προσβαλλόμενη απόφαση ανακηρύχθηκε ο οικονομικός φορέας «...» οριστικός ανάδοχος του διαγωνισμού.

8. Επειδή, ο πρώτος προσφεύγων, ως προσφέρων του εν θέματι διαγωνισμού του οποίου η προσφορά κρίθηκε αποδεκτή και κατατάχθηκε τέταρτος σε σειρά μειοδοσίας, θεμελιώνει έννομο συμφέρον για την άσκηση προδικαστικής προσφυγής κατά της προσβαλλόμενης ως βλαπτόμενος, κατά το μέρος που αφορά στην αποδοχή των προσφορών του δεύτερου προσφεύγοντος και των οικονομικών φορέων «...» και «...», ερειδόμενο στη ζημία του από τυχόν παράνομη συμμετοχή τρίτων στον διαγωνισμό και στο επιδιωκόμενο όφελος από την απόρριψη των προσφορών τους επιδιώκοντας ευλόγως να του ανατεθεί η συγκεκριμένη σύμβαση.

9. Επειδή, ο δεύτερος προσφεύγων, ως προσφέρων του εν θέματι διαγωνισμού του οποίου η προσφορά κρίθηκε αποδεκτή και κατατάχθηκε, δεύτερος σε σειρά μειοδοσίας, θεμελιώνει έννομο συμφέρον για την άσκηση προδικαστικής προσφυγής κατά της προσβαλλόμενης ως βλαπτόμενος, κατά το μέρος που αφορά στην αποδοχή της προσφοράς του οικονομικού φορέα «...», ερειδόμενο στη ζημία του από τυχόν παράνομη συμμετοχή τρίτου στον διαγωνισμό και στο επιδιωκόμενο όφελος από την απόρριψη της προσφοράς του επιδιώκοντας ευλόγως να του ανατεθεί η συγκεκριμένη σύμβαση.

10. Επειδή, το άρθρο 18 του Ν.4412/2016 " Δημόσιες Συμβάσεις Έργων Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 214/25/ΕΕ) ΦΕΚ Α' 200/24.10.16" ορίζει ότι: «... 2. Κατά την εκτέλεση των δημόσιων συμβάσεων, οι οικονομικοί φορείς τηρούν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α'... 5. Η αθέτηση της υποχρέωσης της παραγράφου 2 συνιστά σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα του οικονομικού φορέα κατά την έννοια της περίπτωσης θ' της παραγράφου 4 του άρθρου 73, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στις κείμενες διατάξεις. Ειδικά, κατά τη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

φύλαξης, ως σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα νοούνται ιδίως τα προβλεπόμενα στο δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης γ' της παρ. 2 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010...»

11. Επειδή, το άρθρο 53 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι: «1. Οι όροι των εγγράφων της σύμβασης πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις ώστε να επιτρέπουν την υποβολή άρτιων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών [...] 2. Τα έγγραφα της σύμβασης...περιέχουν ιδίως : ...ιζ) τους απαράβατους όρους, απόκλιση από τους οποίους συνεπάγεται την απόρριψη της προσφοράς, ιη) όλους τους ειδικούς και γενικούς όρους για την εκτέλεση της σύμβασης, ιδίως δε την υποχρέωση της παρ. 2 του άρθρου 18 και τους όρους πληρωμής κ) τα απαιτούμενα αποδεικτικά μέσα (δηλώσεις, δικαιολογητικά κ.λπ.),...».

12. Επειδή, το άρθρο 71 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : «...Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποφασίζουν να μην αναθέσουν τη σύμβαση στον προσφέροντα που υπέβαλε την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά όταν έχουν διαπιστώσει ότι η προσφορά δεν τηρεί τις ισχύουσες υποχρεώσεις, όπως αυτές προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 18.[...]».

13. Επειδή, το άρθρο 73 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : «... 4. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης οποιονδήποτε οικονομικό φορέα σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις: α) εάν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει με κατάλληλα μέσα αθέτηση των ισχυουσών υποχρεώσεων που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 18, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, ...θ) εάν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει, με κατάλληλα μέσα, ότι ο οικονομικός φορέας έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, το οποίο θέτει εν αμφιβόλω την ακεραιότητά του....».

14. Επειδή, το άρθρο 75 του ν.4412/2016 ορίζει ότι : « ... 3. Όσον αφορά την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να διασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν την αναγκαία οικονομική και χρηματοδοτική ικανότητα για

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

την εκτέλεση της σύμβασης. Για το σκοπό αυτόν, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να έχουν έναν ορισμένο ελάχιστο ετήσιο κύκλο εργασιών, συμπεριλαμβανομένου ορισμένου ελάχιστου κύκλου εργασιών στον τομέα δραστηριοτήτων που καλύπτεται από τη σύμβαση. [...] Μπορούν επίσης να απαιτούν κατάλληλο επίπεδο ασφαλιστικής κάλυψης έναντι επαγγελματικών κινδύνων. [...] 4. Όσον αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να εξασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν τους αναγκαίους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους και την εμπειρία για να εκτελέσουν τη σύμβαση σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας. Οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να διαθέτουν ικανοποιητικό επίπεδο εμπειρίας, αποδεικνυόμενο με κατάλληλες συστάσεις από συμβάσεις που έχουν εκτελεστεί κατά το παρελθόν. [...] 5. Οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις συμμετοχής που μπορεί να εκφράζονται ως ελάχιστα επίπεδα ικανότητας, καθώς και τα κατάλληλα αποδεικτικά μέσα, στην προκήρυξη σύμβασης ή στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος».

15. Επειδή, το άρθρο 79 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : «1. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, πλην της απευθείας ανάθεσης των άρθρων 118 και 328, οι αναθέτουσες αρχές δέχονται το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α' 75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις των άρθρων 73, περί λόγων αποκλεισμού, και 74, περί αποκλεισμού οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις, για τις οποίες οι οικονομικοί φορείς αποκλείονται ή μπορούν να αποκλεισθούν, β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής, τα οποία έχουν καθορισθεί σύμφωνα με τα άρθρα 75, περί κριτηρίων επιλογής, 76, περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου και 77, περί κριτηρίων επιλογής σε

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης μελέτης ή παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών,[...] 5. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από προσφέροντες και υποψήφιους, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας. [...] 6. Κατά παρέκκλιση της παρ. 3, οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να υποβάλλουν δικαιολογητικά ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία, στο μέτρο που η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να λαμβάνει τα πιστοποιητικά ή τις συναφείς πληροφορίες απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της Ένωσης, η οποία διατίθεται δωρεάν, όπως εθνικό μητρώο συμβάσεων, εικονικό φάκελο επιχείρησης, ηλεκτρονικό σύστημα αποθήκευσης εγγράφων ή σύστημα προεπιλογής.[...]».

Ως δε έχει κριθεί ΔΕΦΠατρων (Α108/2023), σύμφωνα με την αρχή της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και της διαφάνειας της διαδικασίας, η κατ' εξαίρεση δυνατότητα απαλλαγής του προσωρινού αναδόχου να προσκομίσει δικαιολογητικό κατακύρωσης, σε περίπτωση που κάποιο δικαιολογητικό βρίσκεται ήδη στη διάθεση της αναθέτουσας Αρχής προϋποθέτει ότι είτε η ίδια η αναθέτουσα αρχή έχει δηλώσει εξ αρχής ότι το έχει στη διάθεσή της και το προσκομίσει στο φάκελο των δικαιολογητικών, απαλλάσσοντας τον προσωρινό ανάδοχο από τη σχετική υποχρέωση, είτε ο προσωρινός ανάδοχος ενεργώντας ιδίω κινδύνω, το επικαλείται ως πρόσφορο για την απόδειξη της συγκεκριμένης απαίτησης της διακήρυξης και προσδιορίζει ότι βρίσκεται στη διάθεση της αναθέτουσας αρχής, ώστε να αναζητηθεί από αυτή και να συμπεριληφθούν στο φάκελο δικαιολογητικών κατακύρωσης. Και τούτο διότι οι σχετικές διατάξεις δεν απαλλάσσουν τον προσωρινό ανάδοχο από το βάρος να προσδιορίσει εκείνος τα πρόσφορα προς πλήρωση των απαιτήσεων της διακήρυξης αποδεικτικών στοιχείων, ώστε να καθίσταται σαφές πόσα και ποιιά δικαιολογητικά έχουν συμπεριληφθεί στο φάκελο δικαιολογητικών του προσωρινού αναδόχου και είναι δυνατός ο έλεγχος της κρίσεως των αρμοδίων οργάνων της αναθέτουσας αρχής επί της πληρότητάς του (βλ. ΣΤΕ 1339/2022 σκέψη 16).

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

16. Επειδή, το άρθρο 80 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : « ...4. Η οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια του οικονομικού φορέα μπορεί, κατά κανόνα, να αποδεικνύεται με ένα ή περισσότερα από τα δικαιολογητικά που αναφέρονται στο Μέρος I του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α΄. [...] 5. Η τεχνική ικανότητα των οικονομικών φορέων μπορεί να αποδεικνύεται με έναν ή περισσότερους από τους τρόπους που αναφέρονται στο Μέρος II του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α΄, ανάλογα με τη φύση, την ποσότητα ή τη σπουδαιότητα και τη χρήση των έργων, των αγαθών ή των υπηρεσιών. [...] 8. Σε περίπτωση διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης, για την απόδειξη της αθέτησης των υποχρεώσεων στους τομείς του κοινωνικοασφαλιστικού και του εργατικού δικαίου της παρ.2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την περ.α΄ της παρ.4 του άρθρου 73, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται, κατ' ελάχιστον, να εφαρμόσει όσα ορίζονται στις περ.β΄ και δ΄ της παρ. 2 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 (Α΄115). [...]».

17. Επειδή, το άρθρο 82 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : «1. Οι αναθέτουσες αρχές, εάν απαιτούν την προσκόμιση πιστοποιητικών εκδιδόμενων από ανεξάρτητους οργανισμούς που βεβαιώνουν ότι ο οικονομικός φορέας συμμορφώνεται με ορισμένα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας, συμπεριλαμβανομένης της προσβασιμότητας για άτομα με ειδικές ανάγκες, παραπέμπουν σε συστήματα διασφάλισης ποιότητας τα οποία βασίζονται στη σχετική σειρά ευρωπαϊκών προτύπων και έχουν πιστοποιηθεί από διαπιστευμένους οργανισμούς. Οι αναθέτουσες αρχές αναγνωρίζουν ισοδύναμα πιστοποιητικά από οργανισμούς εδρεύοντες σε άλλα κράτη - μέλη. Επίσης, κάνουν δεκτά άλλα αποδεικτικά στοιχεία για ισοδύναμα μέτρα διασφάλισης ποιότητας, εφόσον ο ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας δεν είχε τη δυνατότητα να αποκτήσει τα εν λόγω πιστοποιητικά εντός των σχετικών προθεσμιών για λόγους για τους οποίους δεν ευθύνεται ο ίδιος, υπό την προϋπόθεση ότι ο οικονομικός φορέας αποδεικνύει ότι τα προτεινόμενα μέτρα διασφάλισης ποιότητας πληρούν τα απαιτούμενα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας[...]». Ως δε έχει προσφάτως κριθεί (βλ. ΣΤΕ 1939/2022), όταν η διακήρυξη απαιτεί την προσκόμιση πιστοποιητικών από οργανισμούς

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

αξιολόγησης της συμμόρφωσης, οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να διαθέτουν πιστοποιητικό από οργανισμό αξιολόγησης της συμμόρφωσης εγκατεστημένο σε κράτος μέλος και διαπιστευμένο από τον εθνικό φορέα διαπίστευσης του κράτους μέλους εγκατάστασης ή άλλου κράτους μέλους εφ' όσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της διασυννοριακής διαπίστευσης. Τούτο δε διότι συντρέχει η ανάγκη διασφάλισης της αξιοπιστίας του πιστοποιητικού που προσκομίζεται για την απόδειξη της συμμόρφωσης του οικονομικού φορέα με πρότυπα διασφάλισης ποιότητας, το οποίο αποτελεί κριτήριο επιλογής που άπτεται, εν τέλει, της τεχνικής ικανότητάς του να εκτελέσει τη σύμβαση.

18. Επειδή, το άρθρο 88 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : « ...1. Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής. [...] 2. Οι εξηγήσεις που αναφέρονται στην παράγραφος 1 μπορεί να αφορούν ιδίως: α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών, β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την παροχή των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών ή την εκτέλεση του έργου, γ) την πρωτοτυπία του έργου, των αγαθών ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα, δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89, [...] 3. Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παράγραφο 2. Οι αναθέτουσες αρχές απορρίπτουν την προσφορά, εάν διαπιστώσουν ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 18. [...]». Επειδή, ως έχει κριθεί νομολογιακά (βλ. ΔΕφΘεσ/κης 154/2023), κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 88 του ν. 4412/2016, η

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

αναθέτουσα αρχή οφείλει να εκτιμήσει αν οι υποβληθείσες στην διαγωνιστική διαδικασία οικονομικές προσφορές είναι ασυνήθιστα χαμηλές. Η ενεργοποίηση του μηχανισμού του άρθρου 88, ήτοι η υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να ελέγχει τη σοβαρότητα ορισμένης προσφοράς, εξαρτάται από την προηγούμενη ύπαρξη αμφιβολιών όσον αφορά στην αξιοπιστία και στην φερεγγυότητα της προσφοράς, δοθέντος ότι η Οδηγία 2014/24/ΕΕ δεν καθορίζει μέθοδο υπολογισμού των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, ούτε έχει εκδοθεί κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 88 παρ. 6 του ν. 4412/2016 εγκύκλιος του αρμόδιου Υπουργού για την εξειδίκευση των όρων χαρακτηρισμού μιας οικονομικής προσφοράς ως ασυνήθιστα χαμηλής. Συνεπώς, μόνον εφόσον προκύπτουν τέτοιες αμφιβολίες οφείλει η αρμόδια επιτροπή αξιολογήσεως να ζητήσει τις προσήκουσες διευκρινίσεις ως προς τη σύνθεση της προσφοράς, προτού, ενδεχομένως, την απορρίψει. Αντιθέτως, στην περίπτωση που μια προσφορά δεν φαίνεται υπερβολικά χαμηλή, το εν λόγω άρθρο δεν εφαρμόζεται. Περαιτέρω, σύμφωνα με το καθιερούμενο από το εν λόγω άρθρο 88 σύστημα εντοπισμού και ελέγχου των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, η αναθέτουσα αρχή προβαίνει σε μία εκ πρώτης όψεως (*prima facie*) εκτίμηση του κατά πόσον οι προσφορές είναι - «φαίνονται» κατά τη διατύπωση της παρ. 1 του αυτού άρθρου (και της αντίστοιχης παρ. 1 του άρθρου 69 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ)- ασυνήθιστα χαμηλές. Ως εκ τούτου, η έκταση της υποχρέωσης για αιτιολόγηση, την οποία υπέχει η αναθέτουσα αρχή, σε περίπτωση που εκτιμά ότι η οικονομική προσφορά δεν φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή, είναι περιορισμένη και, εντεύθεν, δεν υποχρεούται να προβεί σε διεξοδική ανάλυση της σύνθεσης κάθε προσφοράς, προκειμένου να διαπιστώσει ότι αυτή δεν αποτελεί ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά. Ειδικότερα, η αναθέτουσα αρχή οφείλει, εν πρώτοις, να εξετάσει αν οι υποβληθείσες προσφορές περιέχουν ένδειξη, ικανή να δημιουργήσει την υποψία ότι ενδέχεται να είναι ασυνήθιστα χαμηλές. Εάν οι υποβληθείσες προσφορές δεν περιέχουν τέτοια ένδειξη και, συνεπώς, δεν φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να συνεχίσει την διαγωνιστική διαδικασία για την ανάθεση της σύμβασης. Η αναθέτουσα αρχή διαθέτει, κατ' αρχήν, ευρεία διακριτική ευχέρεια, κατ' εκτίμηση, ιδίως, της

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

απόκλισης της οικονομικής προσφοράς κάθε διαγωνιζομένου από την προϋπολογισθείσα δαπάνη του έργου, αλλά και σε συνδυασμό με τις λοιπές υποβληθείσες οικονομικές προσφορές, να χαρακτηρίσει συγκεκριμένη οικονομική προσφορά ως ασυνήθιστα χαμηλή, υποχρεούμενη, όμως, στην περίπτωση αυτή να καλέσει τον διαγωνιζόμενο, του οποίου την οικονομική προσφορά κρίνει ως ασυνήθιστα χαμηλή, προς παροχή των αναγκαίων διευκρινίσεων ως προς τη σύνθεση της προσφοράς του. Η άσκηση δε της διακριτικής αυτής ευχέρειας υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο ως προς την υπέρβαση των άκρων ορίων της. Εξάλλου, σε περίπτωση κατά την οποία διαγωνιζόμενος προβάλλει ενώπιον της αναθέτουσας αρχής ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς περί υποβολής ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς εκ μέρους άλλου διαγωνιζομένου, γεννάται αντίστοιχη υποχρέωση της αναθέτουσας Αρχής να απαντήσει επί των προβληθέντων ουσιωδών ισχυρισμών. Η απάντηση αυτή πρέπει να είναι νομίμως αιτιολογημένη, η δε νομιμότητα και επάρκεια της σχετικής αιτιολογίας αποτελεί αντικείμενο ελέγχου από την ΕΑΔΗΣΥ, εφόσον ασκηθεί προδικαστική προσφυγή ενώπιον αυτής, και εν τέλει από το αρμόδιο δικαστήριο (ΣΤΕ 726/2022). Ωστόσο, οι διαγωνιζόμενοι δεν εμποδίζονται να προβάλουν το πρώτον ισχυρισμούς περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών έτερων προσφερόντων, με την άσκηση προδικαστικής προσφυγής ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ, προς την οποία, άλλωστε, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται, κατ' άρθρο 365 παρ. 1 περ.β' του ν. 4412/2016, να υποβάλει απόψεις, με τις οποίες έχει τη δυνατότητα να παραθέσει αρχική ή συμπληρωματική αιτιολογία της προσβαλλόμενης πράξης, η οποία, στην περίπτωση αυτή, μπορεί να αναφέρεται ιδίως στις αιτιάσεις του προσφεύγοντος περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών έτερων προσφερόντων. Στην περίπτωση αυτή, εφόσον διαπιστωθεί από την ΕΑΔΗΣΥ, κατά την εξέταση προβαλλόμενων ειδικών και συγκεκριμένων ισχυρισμών του προσφεύγοντος, ότι ένας προσφέρων υπολόγισε κονδύλια για την εκτέλεση της σύμβασης, το ύψος των οποίων κρίνεται ανεπαρκές, ο αποκλεισμός του διαγωνιζομένου από τη διαδικασία ανάθεσης αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής, αφού αυτή κρίνει αιτιολογημένα ότι τα στοιχεία που παρείχε ο διαγωνιζόμενος δεν

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

εξηγούν ικανοποιητικά την προσφερόμενη τιμή και ότι αυτή δεν επαρκεί για την υλοποίηση της συγκεκριμένης σύμβασης, της ΕΑΔΗΣΥ μη δυναμένης να υποκαταστήσει την αναθέτουσα Αρχή ως προς την άσκηση της συγκεκριμένης αρμοδιότητας (ΔΕφΑθ. 57/2023).

19. Επειδή, το άρθρο 92 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : «...5. *Ειδικά κατά τη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης και ανεξάρτητα από το είδος της διαδικασίας που επιλέγεται από την αναθέτουσα αρχή: α) η αναθέτουσα αρχή, ζητά από τους οικονομικούς φορείς να αναφέρουν υποχρεωτικά στα έγγραφα της σύμβασης, στην προσφορά τους, εκτός των άλλων, τις πληροφορίες/στοιχεία των σημείων α΄ έως στ΄ της παρ. 1 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 και β) οι υποψήφιοι οικονομικοί φορείς υποχρεούνται, με ποινή αποκλεισμού, στην προσφορά τους να περιλαμβάνουν τις πληροφορίες/στοιχεία της παρ. 1 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010.[...]*».

20. Επειδή, το άρθρο 68 του ν. 3863/2010, ως ισχύει, ορίζει ότι : «1. Η εκάστοτε αναθέτουσα αρχή, δηλαδή το Δημόσιο, τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), οι φορείς και οι οργανισμοί του δημόσιου τομέα, όπως αυτός προσδιορίζεται από τις οικείες διατάξεις, η οποία (αρχή) αναθέτει απευθείας ή προκηρύσσει διαγωνισμό για την ανάθεση παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης, υποχρεούται να ζητά από τις εταιρείες παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης (εργολάβοι) να αναφέρουν στην προσφορά τους, εκτός των άλλων, τα εξής: α) Τον αριθμό των εργαζομένων που θα απασχοληθούν στο έργο, β) Τις ημέρες και τις ώρες εργασίας, γ) Τη συλλογική σύμβαση εργασίας στην οποία τυχόν υπάγονται οι εργαζόμενοι, δ) Το ύψος του προϋπολογισμένου ποσού που αφορά τις πάσης φύσεως νόμιμες αποδοχές αυτών των εργαζομένων, ε) Το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών με βάση τα προϋπολογισθέντα ποσά, στ) Τα τετραγωνικά μέτρα καθαρισμού ανά άτομο, όταν πρόκειται για καθαρισμό χώρων. Οι εταιρείες παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης (εργολάβοι) υποχρεούνται, με ποινή αποκλεισμού, να εξειδικεύουν σε χωριστό κεφάλαιο της προσφοράς τους τα ως άνω στοιχεία. Στην προσφορά τους πρέπει να υπολογίζουν εύλογο ποσοστό

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

διοικητικού κόστους παροχής των υπηρεσιών τους, των αναλώσιμων, του εργολαβικού τους κέρδους και των νόμιμων υπέρ Δημοσίου και τρίτων κρατήσεων. Επιπροσθέτως, υποχρεούνται να επισυνάπτουν στην προσφορά αντίγραφο της συλλογικής σύμβασης εργασίας στην οποία τυχόν υπάγονται οι εργαζόμενοι[...] γ) Η αναθέτουσα αρχή αποκλείει από τη σύναψη της σύμβασης τις υποψήφιες εταιρείες παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης εάν έχουν επιβληθεί σε βάρος τους, μέσα σε χρονικό διάστημα δύο (2) ετών πριν από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της προσφοράς, τρεις (3) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με την υπουργική απόφαση 2063/Δ1632/2011 (Β` 266), όπως εκάστοτε ισχύει, ως «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά, από τρεις (3) διενεργηθέντες ελέγχους ή δύο (2) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που αφορούν την αδήλωτη εργασία, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά από δύο (2) διενεργηθέντες ελέγχους. [...]δ) Για το χρονικό διάστημα που δεν καλύπτεται από το «Μητρώο Παραβατών Εταιρειών Παροχής Υπηρεσιών Καθαρισμού ή/και Φύλαξης» οι εταιρείες παροχής υπηρεσιών καθαρισμού ή/και φύλαξης προσκομίζουν υποχρεωτικά ένορκη βεβαίωση του νομίμου εκπροσώπου αυτών ενώπιον συμβολαιογράφου, περί μη επιβολής σε βάρος τους πράξης επιβολής προστίμου για παραβιάσεις της εργατικής νομοθεσίας «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας». Ως δε έχει κριθεί, στους διαγωνισμούς για την παροχή υπηρεσιών «...», πρέπει να υπολογίζεται στην οικονομική προσφορά των διαγωνιζομένων, πέραν των λοιπών, και ένα εύλογο ποσοστό εργολαβικού κέρδους, ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο η εκτέλεση της σχετικής σύμβασης. Ενόψει δε ότι το ποσοστό αυτό δεν είναι εκ των προτέρων καθορισμένο, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να εξετάσει εάν, υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες της διενεργούμενης διαγωνιστικής διαδικασίας, ενόψει και των παρεχομένων από τον διαγωνιζόμενο επί του θέματος διευκρινίσεων σχετικά με το τρόπο οργάνωσης της επιχείρησης του ή άλλων, ενδεχομένως, παραγόντων

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

δικαιολογείται το προσφερόμενο από αυτόν ποσό (πρβλ ΣτΕ 832/2021, ΕΑ ΣτΕ 108/2014, 328/2013, 198/2013, 187/2013). Σε περίπτωση δε κατά την οποία το αναφερόμενο στην οικονομική προσφορά του διαγωνιζομένου εργολαβικό κέρδος δεν κρίνεται εύλογο, η προσφορά απορρίπτεται, εκτός εάν ο διαγωνιζόμενος, επικαλεσθεί και αποδείξει ενώπιον της αναθέτουσας αρχής ότι συντρέχουν στο πρόσωπό του εξαιρετικές περιστάσεις, οι οποίες καθιστούν δυνατή την υποβολή προσφοράς με το υπολογισθέν ποσό (Ε.Α. ΣτΕ 220/2017). Εξάλλου, όταν το αναφερόμενο εργολαβικό κέρδος παρίσταται, κατά κοινή πείρα, ιδιαιτέρως χαμηλό, είναι, αντιστοίχως, περισσότερο έντονη η απαίτηση για ειδική αιτιολόγηση του σχετικού ποσού με την επίκληση εξαιρετικών συνθηκών στο πρόσωπο του διαγωνιζομένου (πρβλ. ΕΑ ΣτΕ 220/2017, ΣτΕ 3439/2014).

21. Επειδή, στους κρίσιμους για την εξέταση των υπό κρίση προσφυγών όρους της διακήρυξης προβλέπεται ότι : « [...] 1.6 Δημοσιότητα [...] Β. Έξοδα δημοσιεύσεων Η δαπάνη των δημοσιεύσεων στον Ελληνικό Τύπο θα βαρύνει τον ανάδοχο. Στην περίπτωση άγονου διαγωνισμού τα έξοδα θα βαρύνουν την «...».[...] 2.2.3.4. Αποκλείεται από τη συμμετοχή στη διαδικασία σύναψης της παρούσας σύμβασης, οικονομικός φορέας σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις: (α) εάν έχει αθετήσει τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 4412/2016, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, ιδίως εάν σε βάρος του έχουν επιβληθεί, μέσα σε χρονικό διάστημα δύο (2) ετών πριν από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της προσφοράς, τρεις (3) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με την υπουργική απόφαση 2063/Δ1632/2011 (Β` 266), όπως εκάστοτε ισχύει, ως «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά, από τρεις (3) διενεργηθέντες ελέγχους ή δύο (2) πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που αφορούν την αδήλωτη εργασία, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά από δύο (2) διενεργηθέντες ελέγχους [...] (θ)

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

εάν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποδείξει, με κατάλληλα μέσα ότι έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, το οποίο θέτει εν αμφιβόλω την ακεραιότητά του [...] Ειδικά για το (θ) κατά τη διαδικασία σύναψης της παρούσας σύμβασης ως σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα νοούνται, ιδίως οι λόγοι που αναφέρονται στην περίπτωση γ της παρ.2 του άρθρου 68 του ν.3863/2010, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 39 παρ. β του ν.4488/2017 (ΦΕΚ 137/τ. Α/13-9-2017) και ισχύει σήμερα [...] 2.2.3.7. Οικονομικός φορέας που εμπíπτει σε μια από τις καταστάσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 2.2.3.1 και 2.2.3.4, εκτός από την περ. β αυτής, μπορεί να προσκομίζει στοιχεία, προκειμένου να αποδείξει ότι τα μέτρα που έλαβε επαρκούν για να αποδείξουν την αξιοπιστία του, παρότι συντρέχει ο σχετικός λόγος αποκλεισμού (αυτοκάθαρση). Για τον σκοπό αυτόν, ο οικονομικός φορέας αποδεικνύει ότι έχει καταβάλει ή έχει δεσμευθεί να καταβάλει αποζημίωση για ζημιές που προκλήθηκαν από το ποινικό αδίκημα ή το παράπτωμα, ότι έχει διευκρινίσει τα γεγονότα και τις περιστάσεις με ολοκληρωμένο τρόπο, μέσω ενεργού συνεργασίας με τις ερευνητικές αρχές, και έχει λάβει συγκεκριμένα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, καθώς και μέτρα σε επίπεδο προσωπικού κατάλληλα για την αποφυγή περαιτέρω ποινικών αδικημάτων ή παραπτωμάτων. Τα μέτρα που λαμβάνονται από τους οικονομικούς φορείς αξιολογούνται σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τις ιδιαίτερες περιστάσεις του ποινικού αδικήματος ή του παραπτώματος. Εάν τα στοιχεία κριθούν επαρκή, ο εν λόγω οικονομικός φορέας δεν αποκλείεται από τη διαδικασία σύναψης σύμβασης. Αν τα μέτρα κριθούν ανεπαρκή, γνωστοποιείται στον οικονομικό φορέα το σκεπτικό της απόφασης αυτής. Οικονομικός φορέας που έχει αποκλειστεί, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, με τελεσίδικη απόφαση, σε εθνικό επίπεδο, από τη συμμετοχή σε διαδικασίες σύναψης σύμβασης ή ανάθεσης παραχώρησης δεν μπορεί να κάνει χρήση της ανωτέρω δυνατότητας κατά την περίοδο του αποκλεισμού που ορίζεται στην εν λόγω απόφαση. 2.2.3.8. Η απόφαση για την διαπίστωση της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων κατά την προηγούμενη παράγραφο εκδίδεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παρ. 8 και 9 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 [...] 2.2.5 Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια Όσον αφορά την

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια για την παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης, οι οικονομικοί φορείς απαιτείται να διαθέτουν: α) Ειδικό ετήσιο κύκλο εργασιών από την παροχή υπηρεσιών «...» για κάθε χρήση των τριών (3) τελευταίων ετών (2020,2021 και 2022) ίσο ή μεγαλύτερο με το 100% του προϋπολογισμού των προς ανάθεση υπηρεσιών μη συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ (149.000,00€). Σε περίπτωση που ο οικονομικός φορέας δραστηριοποιείται για χρονικό διάστημα μικρότερο των τριών (3) διαχειριστικών χρήσεων, η εν λόγω απαίτηση θα διαμορφώνεται αναλογικά σε σχέση με το χρονικό διάστημα δραστηριοποίησής του. β) Βεβαίωση αναγνωρισμένου πιστωτικού ιδρύματος για την πιστοληπτική ικανότητα της επιχείρησης με ημερομηνία έκδοσης εντός των τελευταίων 30 ημερολογιακών ημερών προ της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής προσφορών. Ο Υποψήφιος Ανάδοχος θα πρέπει να διαθέτει πιστοληπτική ικανότητα για χρηματοδότηση και πιστοδοτήσεις τουλάχιστον ίση με το 50% του προϋπολογισμού της παρούσας διακήρυξης χωρίς τον ΦΠΑ. Στην Τραπεζική Βεβαίωση Πιστοληπτικής Ικανότητας θα πρέπει να προκύπτει σαφώς ποιο ποσό διατίθεται στην διαγωνιζόμενη εταιρεία για χρηματοδότηση και πιστοδοτήσεις, ώστε να κριθεί εάν καλύπτει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις πιστοληπτικής ικανότητας της διακήρυξης, και ποιο ποσό χωριστά αφορά εγγυητικές επιστολές (Κατευθυντήρια Οδηγία 13 της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ). γ) Υπεύθυνη Δήλωση του Ν.1599/86 ότι ο Υποψήφιος Ανάδοχος, σε περίπτωση κατακύρωσης υπέρ αυτού του αποτελέσματος του διαγωνισμού, θα προσκομίσει Ασφαλιστήριο Συμβόλαιο Αστικής Ευθύνης εν ισχύ, προς απόδειξη της οποίας θα υποβληθεί και το σχετικό παραστατικό εξόφλησης του ασφαλιστρού, αξίας τουλάχιστον 300.000,00€ και ότι θα το διατηρεί εν ισχύ καθ' όλο τον χρόνο ισχύος της σύμβασης που θα υπογραφεί για ατυχήματα, ζημιές ή βλάβες που τυχόν θα προκληθούν στο κτηριακό συγκρότημα ή στις εγκαταστάσεις της «...», στο εργαζόμενο σε αυτήν προσωπικό ή σε οποιονδήποτε τρίτο, από αποκλειστική αμέλεια του αναδόχου ή των υπαλλήλων του ή των προστηθέντων του. [...] 2.2.6 Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα Όσον αφορά στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα για την παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης οι οικονομικοί

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

φορείς απαιτείται: α) Κατά τη διάρκεια των τριών (3) τελευταίων ετών (2020-2021-2022) ή για όσο χρονικό διάστημα ασκούν την επιχειρησιακή τους δράση, να έχουν εκτελέσει τουλάχιστον δύο (2) συμβάσεις παροχής υπηρεσιών «...» με φορείς του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα με ποσό η καθεμία τουλάχιστον ίσης αξίας με την προϋπολογισθείσα δαπάνη της παρούσας διακήρυξης.

2.2.7 Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης Οι οικονομικοί φορείς για την παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης οφείλουν να συμμορφώνονται με πρότυπα διασφάλισης ποιότητας, περιβαλλοντικής διαχείρισης, καθώς και διαχείρισης της υγείας και ασφάλειας στην εργασία. Πιο συγκεκριμένα, οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να είναι πιστοποιημένοι και να διαθέτουν τη σχετική πιστοποίηση σε ισχύ κατά την ημερομηνία διενέργειας του Διαγωνισμού, σύμφωνα με τα παρακάτω πρότυπα: α) Πιστοποιητικό Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας κατά ISO 9001:2015, σχετικό με τις παρεχόμενες υπηρεσίες, ή ισοδύναμο του. β) Πιστοποιητικό Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης κατά ISO 14001:2015, σχετικό με τις παρεχόμενες υπηρεσίες, ή ισοδύναμο του. γ) Πιστοποιητικό Συστήματος Διαχείρισης Υγείας & Ασφάλειας στην Εργασία ISO 45001:2018 ή ισοδύναμό του. Η αναθέτουσα αρχή αναγνωρίζει ισοδύναμα πιστοποιητικά που έχουν εκδοθεί από φορείς διαπιστευμένους από ισοδύναμους Οργανισμούς διαπίστευσης, εδρεύοντες και σε άλλα κράτη - μέλη. Επίσης, κάνει δεκτά άλλα αποδεικτικά στοιχεία για ισοδύναμα μέτρα διασφάλισης ποιότητας, εφόσον ο ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας δεν είχε τη δυνατότητα να αποκτήσει τα εν λόγω πιστοποιητικά εντός των σχετικών προθεσμιών για λόγους για τους οποίους δεν ευθύνεται ο ίδιος, υπό την προϋπόθεση ότι ο οικονομικός φορέας αποδεικνύει ότι τα προτεινόμενα μέτρα διασφάλισης ποιότητας πληρούν τα απαιτούμενα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας. Τα ανωτέρω πιστοποιητικά και βεβαιώσεις πρέπει να είναι σε ισχύ κατά την ημερομηνία διενέργειας του Διαγωνισμού, καθώς και κατά την υποβολή των δικαιολογητικών της παρ. 3.2 της παρούσας διακήρυξης.[...] 2.2.9.1 Προκαταρκτική απόδειξη κατά την υποβολή προσφορών Προς προκαταρκτική απόδειξη ότι οι προσφέροντες οικονομικοί φορείς: α) δεν βρίσκονται σε μία από τις καταστάσεις της

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

παραγράφου 2.2.3 και β) πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής των παραγράφων 2.2.4, 2.2.5, 2.2.6 και 2.2.7 της παρούσης, προσκομίζουν κατά την υποβολή της προσφοράς τους ως δικαιολογητικό συμμετοχής, το προβλεπόμενο από το άρθρο 79 παρ. 1 και 3 του ν. 4412/2016 Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), σύμφωνα με το επισυναπτόμενο στην παρούσα Παράρτημα VI, το οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986. Το ΕΕΕΣ καταρτίζεται βάσει του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 και συμπληρώνεται από τους προσφέροντες οικονομικούς φορείς σύμφωνα με τις οδηγίες του Παραρτήματος 1. [...] 2.2.9.2 Αποδεικτικά μέσα Α. Για την απόδειξη της μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού κατ' άρθρο 2.2.3 και της πλήρωσης των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής κατά τις παραγράφους 2.2.4, 2.2.5, 2.2.6 και 2.2.7, οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν τα δικαιολογητικά του παρόντος. Η προσκόμιση των εν λόγω δικαιολογητικών γίνεται κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 3.2 από τον προσωρινό ανάδοχο. [...] Οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να υποβάλλουν δικαιολογητικά ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία, αν και στο μέτρο που η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να λαμβάνει τα πιστοποιητικά ή τις συναφείς πληροφορίες απευθείας μέσω πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος - μέλος της Ένωσης, η οποία διατίθεται δωρεάν, όπως εθνικό μητρώο συμβάσεων, εικονικό φάκελο επιχείρησης, ηλεκτρονικό σύστημα αποθήκευσης εγγράφων ή σύστημα προεπιλογής. Η δήλωση για την πρόσβαση σε εθνική βάση δεδομένων εμπεριέχεται στο Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), στο οποίο περιέχονται επίσης οι πληροφορίες που απαιτούνται για τον συγκεκριμένο σκοπό, όπως η ηλεκτρονική διεύθυνση της βάσης δεδομένων, τυχόν δεδομένα αναγνώρισης και, κατά περίπτωση, η απαραίτητη δήλωση συναίνεσης [...] Β.3. Για την απόδειξη της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας της παραγράφου 2.2.5 οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν: α) Αντίγραφα ή αποσπάσματα ισολογισμών των τριών (3) τελευταίων διαχειριστικών χρήσεων (2020, 2021 και 2022) σε περίπτωση που υποχρεούται στην έκδοση Ισολογισμών (στις περιπτώσεις όπου η δημοσίευση των ισολογισμών απαιτείται σύμφωνα με την εταιρική νομοθεσία

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

της χώρας που είναι εγκατεστημένος ο υποψήφιος ανάδοχος) ή Υπεύθυνη Δήλωση του Ν.1599/1986 του συνολικού ύψους του ετήσιου κύκλου εργασιών για τα τρία (3) τελευταία χρόνια (2020, 2021 και 2022), σε περίπτωση που δεν υποχρεούται στην έκδοση Ισολογισμών, στην οποία θα δηλώνουν το γενικό ετήσιο κύκλο εργασιών ανά έτος. Στην περίπτωση κατά την οποία ο ισολογισμός του 2022 δεν έχει δημοσιευθεί, οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν ισοζύγιο μηνός Δεκεμβρίου 2022, συνοδευόμενο από Υπεύθυνη Δήλωση του Ν.1599/1986 στην οποία θα δηλώνουν το συνολικό ύψος του ετήσιου κύκλου εργασιών για τη χρήση 2022. β) Υπεύθυνη Δήλωση του Ν.1599/1986 στην οποία θα δηλώνεται ο ειδικός ετήσιος κύκλος εργασιών από την παροχή υπηρεσιών «...» για κάθε χρήση των τριών (3) τελευταίων ετών (2020, 2021 και 2022). γ) Βεβαίωση αναγνωρισμένου πιστωτικού ιδρύματος για την πιστοληπτική ικανότητα της επιχείρησης με ημερομηνία έκδοσης εντός των τελευταίων 30 ημερολογιακών ημερών προ της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής προσφορών. Ο Υποψήφιος Ανάδοχος θα πρέπει να διαθέτει πιστοληπτική ικανότητα για χρηματοδότηση και πιστοδοτήσεις τουλάχιστον ίση με το 50% του προϋπολογισμού χωρίς τον Φ.Π.Α. Στην Τραπεζική Βεβαίωση Πιστοληπτικής Ικανότητας θα πρέπει να προκύπτει σαφώς ποιο ποσό διατίθεται στην διαγωνιζόμενη εταιρεία για χρηματοδότηση και πιστοδοτήσεις, ώστε να κριθεί εάν καλύπτει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις πιστοληπτικής ικανότητας της διακήρυξης, και ποιο ποσό χωριστά αφορά εγγυητικής επιστολής (Κατευθυντήρια Οδηγία 13 της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.).[...] δ) Υπεύθυνη Δήλωση του Ν.1599/86 ότι ο Υποψήφιος Ανάδοχος, σε περίπτωση κατακύρωσης υπέρ αυτού του αποτελέσματος του διαγωνισμού, θα προσκομίσει Ασφαλιστήριο Συμβόλαιο Αστικής Ευθύνης εν ισχύ, προς απόδειξη της οποίας θα υποβληθεί και το σχετικό παραστατικό εξόφλησης του ασφαλιστρού, αξίας τουλάχιστον 300.000,00€ και ότι θα το διατηρεί εν ισχύ καθ' όλο τον χρόνο ισχύος της σύμβασης που θα υπογραφεί για ατυχήματα, ζημιές ή βλάβες που τυχόν θα προκληθούν στο κτηριακό συγκρότημα ή στις εγκαταστάσεις της «...», στο εργαζόμενο σε αυτήν προσωπικό ή σε οποιονδήποτε τρίτο, από αποκλειστική αμέλεια του αναδόχου ή των υπαλλήλων του ή των προστηθέντων του. [...] Β.4. Για την

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

απόδειξη της τεχνικής ικανότητας της παραγράφου 2.2.6 οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν: α) Τουλάχιστον δύο (2) συμβάσεις παροχής υπηρεσιών «...» με φορείς του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα κατά τη διάρκεια των τριών (3) τελευταίων ετών (2020-2021-2022), με ποσό η καθεμία τουλάχιστον ίσο με τον προϋπολογισμό κατ' έτος (καθαρό ποσό: 149.000,00€) της παρούσας διακήρυξης. Απαραίτητη είναι η επαρκής τεκμηρίωση ότι οι προσκομιζόμενες συμβάσεις υπηρεσιών «...» έχουν περατωθεί ορθά ή είναι σε εξέλιξη, με την προσκόμιση, τόσο των ίδιων των συμβάσεων όσο και των αντίστοιχων βεβαιώσεων καλής εκτέλεσης για καθεμία από αυτές. Συμβάσεις που δεν θα συνοδεύονται με τις αντίστοιχες βεβαιώσεις καλής εκτέλεσης ή δεν θα τεκμηριώνονται επαρκώς από τα έγγραφα που προσκομίζει ο συμμετέχων, ως προς το ποσό και τη διάρκειά τους, δεν θα λαμβάνονται υπόψη. Συμβάσεις που δεν αφορούν στις ανωτέρω υπηρεσίες δεν θα λαμβάνονται υπόψη. β) Κατάλογο, ψηφιακά υπογεγραμμένο, στον οποίο να αναφέρονται οι κυριότερες εργασίες «...» των τριών (3) τελευταίων χρόνων, είτε εμπίπτουν στο δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα, με μνεία για κάθε μία από αυτές σε ημερομηνίες και τα ποσά. Ο οικονομικός φορέας οφείλει να έχει επιτυχώς υλοποιήσει και ολοκληρώσει αντίστοιχα έργα (σε φυσικό και οικονομικό αντικείμενο) στα τελευταία τρία (3) χρόνια, σύμφωνα με το προκηρυσσόμενο. Επισημαίνεται ότι οι συμβάσεις που θα αναγράφονται στον εν λόγω κατάλογο θα πρέπει, για να ληφθούν υπόψη, να συνοδεύονται από τα στελέχη των συμβάσεων και τις αντίστοιχες βεβαιώσεις καλής εκτέλεσης, στις οποίες θα αναφέρεται ρητά το χρονικό διάστημα στο οποίο αφορούν καθώς και το ακριβές ποσό στο οποίο αφορούν, άλλως δεν θα λαμβάνονται υπόψη.[...] B.5. Για την απόδειξη της συμμόρφωσής τους με πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης της παραγράφου 2.2.7 οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν: α) Πιστοποιητικό Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας κατά ISO 9001:2015, σχετικό με τις παρεχόμενες υπηρεσίες, β) Πιστοποιητικό Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης κατά ISO 14001:2015, σχετικό με τις παρεχόμενες υπηρεσίες, γ) Πιστοποιητικό Συστήματος Διαχείρισης Υγείας & Ασφάλειας στην Εργασία κατά ISO 45001:2018, ή ισοδύναμα τους όπως αυτά ισχύουν σήμερα. [...] B.11. Ειδικά

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

για τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών «...», για την περίπτωση (α) της παραγράφου 2.2.3.4 ισχύουν τα εξής: Κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις των περιπτώσεων β και δ της παρ. 2 του άρθρου 68 του ν.3863/2010: α) Η αναθέτουσα αρχή, αμέσως μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των προσφορών, υποβάλλει γραπτό αίτημα προς τη Διεύθυνση Προγραμματισμού και Συντονισμού του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για τη χορήγηση πιστοποιητικού, από το οποίο να προκύπτουν όλες οι πράξεις επιβολής προστίμου που έχουν εκδοθεί σε βάρος εκάστου των υποψήφιων εργολάβων. Το πιστοποιητικό αποστέλλεται στην αναθέτουσα αρχή μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την υποβολή του αιτήματος. Σε περίπτωση άπρακτης παρέλευσης της προθεσμίας, η αναθέτουσα αρχή δικαιούται να προχωρήσει στη σύναψη της σύμβασης. β) για το χρονικό διάστημα που δεν καλύπτεται από το «Μητρώο Παραβατών Εταιρειών Παροχής Υπηρεσιών «...» οι εταιρείες παροχής υπηρεσιών «...» προσκομίζουν υποχρεωτικά ένορκη βεβαίωση του νόμιμου εκπροσώπου αυτών ενώπιον συμβολαιογράφου, περί μη επιβολής σε βάρος τους πράξης επιβολής προστίμου για παραβιάσεις της εργατικής νομοθεσίας «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας. [...] 2.4.4 Περιεχόμενα Φακέλου «Οικονομική Προσφορά» / Τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών [...] Συγκεκριμένα ο προσφέρων θα πρέπει, επί ποινή αποκλεισμού, να επισυνάψει στον (υπο)φάκελλο «οικονομική προσφορά»: [...]β) την οικονομική του προσφορά σύμφωνα με το υπόδειγμα του Παραρτήματος IV της παρούσας διακήρυξης σε μορφή pdf, επίσης ηλεκτρονικά υπογεγραμμένη από τον νόμιμο εκπρόσωπο. γ) Οι συμμετέχουσες εταιρείες παροχής υπηρεσιών «...», επί ποινή αποκλεισμού, υποχρεούνται να δηλώνουν στην οικονομική προσφορά τους, εκτός των άλλων, τα ακόλουθα σύμφωνα με το άρθρο 68 παρ.1 του Ν. 3863/2010 [...] Οι εταιρείες παροχής υπηρεσιών «...» πρέπει, με ποινή αποκλεισμού, να εξειδικεύουν σε χωριστό κεφάλαιο της προσφοράς τους τα ως άνω στοιχεία. Στην προσφορά τους πρέπει να υπολογίζουν εύλογο ποσοστό διοικητικού κόστους παροχής των υπηρεσιών τους, των αναλώσιμων, του εργολαβικού τους κέρδους και των νόμιμων υπέρ Δημοσίου και τρίτων κρατήσεων καθώς και την παρακράτηση φόρου 8%. Οι τιμές πρέπει να περιλαμβάνουν το

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

σύνολο των επιβαρύνσεων, εκτός από τον Φ.Π.Α. (αποδοχές εργαζομένων, ασφαλιστικές εισφορές, διοικητικό κόστος, κρατήσεις, αναλώσιμα υλικά και εργολαβικό κέρδος) και κάθε είδους άλλη δαπάνη (έξοδα μεταφοράς, έξοδα τοποθέτησης, κόστος ασφάλισης, χρηματοοικονομικά έξοδα κ.λπ.) που βαρύνουν τον ανάδοχο και θα πρέπει να έχουν συνυπολογισθεί στην προσφορά [...] Θα πρέπει να γίνεται αναλυτικός υπολογισμός με σαφή και επεξηγηματικό τρόπο προκειμένου να μπορεί άμεσα και εύκολα να ελέγχονται όλα τα επιμέρους κόστη και η συνολικά προκύπτουσα προσφερόμενη τιμή. Στην τιμή περιλαμβάνονται οι υπέρ τρίτων κρατήσεις, ως και κάθε άλλη επιβάρυνση, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α., για την παροχή των υπηρεσιών στον τόπο και με τον τρόπο που προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης. [...] Αν δεν προσκομισθούν τα παραπάνω δικαιολογητικά ή υπάρχουν ελλείψεις σε αυτά που υποβλήθηκαν, η αναθέτουσα αρχή καλεί τον προσωρινό ανάδοχο να προσκομίσει τα ελλείποντα δικαιολογητικά ή να συμπληρώσει τα ήδη υποβληθέντα ή να παράσχει διευκρινήσεις, με την έννοια του άρθρου 102 του ν. 4412/2016, εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης σε αυτόν.[...] 5.1.2. Τον Ανάδοχο βαρύνουν οι υπέρ τρίτων κρατήσεις, ως και κάθε άλλη επιβάρυνση, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α., για την παροχή των υπηρεσιών στον τόπο και με τον τρόπο που προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης. Ιδίως βαρύνεται με τις ακόλουθες κρατήσεις: [...]Με κάθε πληρωμή θα γίνεται η προβλεπόμενη από την κείμενη νομοθεσία παρακράτηση φόρου εισοδήματος αξίας 8% επί του καθαρού ποσού.[...] 6.2 Διάρκεια σύμβασης 6.2.1. Η διάρκεια της Σύμβασης ορίζεται σε δώδεκα (12) μήνες από την ημερομηνία υπογραφής της [...]ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – Αναλυτική Περιγραφή Φυσικού και Οικονομικού Αντικειμένου της Σύμβασης - Τεχνική Περιγραφή [...] Περιγραφή των ζητούμενων υπηρεσιών «...» Ο Ανάδοχος θα αναλάβει το έργο της «...» σύμφωνα με την παρούσα διακήρυξη, την προσφορά του, την τυχόν υπογραφείσα εθνική κλαδική συλλογική σύμβαση εργασίας (Κ.Σ.Σ.Ε.) εργαζομένων στις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών ασφαλείας και συστημάτων ασφαλείας όλης της χώρας και τις κείμενες διατάξεις της

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

εργατικής νομοθεσίας. [...] Διάρκεια σύμβασης: Η διάρκεια της σύμβασης ορίζεται σε δώδεκα (12) μήνες από την ημερομηνία υπογραφής της ήτοι με ημερομηνία έναρξης την 14/11/2023 έως 14/11/2024 ή από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης έως την συμπλήρωση των 12 μηνών. [...] ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV– Υπόδειγμα Οικονομικής Προσφοράς ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ [...] ΕΝΤΥΠΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ /ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ (για όλους τους εργαζόμενους στο αντικείμενο της σύμβασης) Σας υποβάλλουμε επιπλέον ως ξεχωριστό κεφάλαιο της προσφοράς μας, το ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ σύμφωνα με τα ειδικώς οριζόμενα στο άρθρο 68 του Ν.3863/10 και στην παρ. 2.4.4. της παρούσας διακήρυξης. ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ...». Κατά δε τα παγίως γενόμενα δεκτά από τη νομολογία, η διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει το διαγωνισμό και δεσμεύει τόσο την αναθέτουσα αρχή, η οποία διενεργεί αυτόν, όσο και τους διαγωνιζόμενους. Η δε παράβαση των διατάξεων (όρων) αυτής, οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού και των κατακυρωτικών αυτού πράξεων. Κατά συνέπεια, τυχόν παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης, είτε κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού, είτε κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης, καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία. Επομένως, η αναθέτουσα αρχή θεσπίζοντας τους όρους της διακήρυξης αυτοδεσμεύεται και είναι υποχρεωμένη να τους εφαρμόσει χωρίς παρεκκλίσεις. Παρομοίως, οι διαγωνιζόμενοι πρέπει να τηρούν απολύτως τους όρους της διακήρυξης και να υποβάλλουν την προσφορά τους σύμφωνα με αυτούς. Εξάλλου, όπως έχει παγίως κριθεί, η πράξη περί παροχής διευκρινίσεων αποτελεί πράξη εκτελεστή, υποκείμενη σε προσφυγή και εφ' όσον δεν αμφισβητηθεί η νομιμότητά της, οι παρεχόμενες με αυτήν διευκρινίσεις εντάσσονται στο κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού, συμπληρώνοντας τους σχετικούς όρους της διακήρυξης στους οποίους αναφέρονται.

22. Επειδή, ο πρώτος προσφεύγων ισχυρίζεται ότι μη νομίμως κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» διότι παραβιάζει τη

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

διάταξη του άρθρου 68 παρ. 1 ν. 3863/2010 και είναι ασυνήθιστα χαμηλή, καθώς υπολογίζει αρνητικό ποσό για το εργολαβικό κέρδος και συγκεκριμένα αναφέρει -346,46 ευρώ μηνιαίως και -4.157,54 ευρώ για δώδεκα μήνες, ενώ η επεξήγηση των ανωτέρω ποσών από τον εν λόγω οικονομικό φορέα είναι ασαφής και ακατάληπτη, δοθέντος ότι αναφέρει ότι υπολογίζει την παρακράτηση του φόρου εισοδήματος 8% σαν προσδοκώμενο εργολαβικό κέρδος, με αποτέλεσμα όμως να μην υπολογίζει το σύνολο της παρακράτησης του φόρου, όπως υποχρεούται από τη διακήρυξη και τη σχετική νομοθεσία. Περαιτέρω, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η αναθέτουσα αρχή θα έπρεπε να έχει διαγνώσει ότι η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» παρίσταται ασυνήθιστα χαμηλή σε σχέση με το αντικείμενο της σύμβασης και θα έπρεπε υποχρεωτικά, κατά το άρθρο 88 ν. 4412/2016, να τον καλέσει για παροχή διευκρινίσεων, δοθέντος ότι δεν μπορεί να καλύψει το διοικητικό κόστος της σύμβασης, καθώς μόνο τα έξοδα για την εισφορά υπέρ ΕΛΠΚ, δημοσιεύσεων, ιατρού εργασίας και τεχνικού ασφαλείας, έκδοσης και διατήρησης εγγυητικών επιστολών συμμετοχής και καλής εκτέλεσης αντιστοιχούν στο ποσό των 850 ευρώ, επιπροσθέτως δε πρέπει να υπολογιστεί και ένα ποσό που αντιστοιχεί στην αναλογία εξόδων δαπάνης για την αστική ευθύνη, για τα πιστοποιητικά ISO, καθώς και για τη διοικητική, λογιστική υποστήριξη της σύμβασης. Πέραν των ανωτέρω, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι στην προσφορά του προαναφερόμενου οικονομικού φορέα δεν περιέχεται ανάλυση, κατά παράβαση των όρων της διακήρυξης.

23. Επειδή, στον όρο 2.4.4 της διακήρυξης προβλέπεται ότι η οικονομική προσφορά πρέπει να συνταχθεί κατά το υπόδειγμα του Παραρτήματος IV της διακήρυξης, καθώς και ότι οι διαγωνιζόμενοι θα πρέπει να υπολογίσουν στην οικονομική τους προσφορά εύλογο ποσοστό διοικητικού κόστους, αναλώσιμων και εργολαβικού κέρδους, ως απαιτείται από το άρθρο 68 του ν. 3863/2010, όπως επίσης ρητώς και την παρακράτηση φόρου 8%. Παρόμοια δε απαίτηση συμπερίληψης της παρακράτησης φόρου 8% στην οικονομική προσφορά παρατίθεται στον όρο 5.1.2 και επιβεβαιώθηκε με τη με αριθμ. πρωτ. 11662/6.07.2023 διευκρίνιση της αναθέτουσας αρχής, στην οποία άλλωστε ορίστηκε ότι τα έξοδα δημοσιεύσεων ανέρχονται σε 297,60€.

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

Εξάλλου, σύμφωνα με τον ως άνω όρο 2.4.4 της διακήρυξης οι συμμετέχοντες υποχρεούνται να υποβάλλουν ανάλυση της προσφερόμενης τιμής, ώστε να καθίσταται δυνατός από την αναθέτουσα αρχή ο έλεγχος των τιμών για τα επιμέρους κόστη της προσφοράς, στο δε Παράρτημα IV της διακήρυξης παρατίθεται πίνακας ανάλυσης στοιχείων οικονομικής προσφοράς προς τον σκοπό πλήρωσης της σχετικής απαίτησης του όρου 2.4.4 της διακήρυξης. Επομένως, και κατά τα αναφερόμενα στον όρο 2.4.6 της διακήρυξης, σε περίπτωση μη υποβολής της οικονομικής προσφοράς κατά τον τρόπο και το περιεχόμενο που απαιτείται κατά τον όρο 2.4.4 της διακήρυξης συντρέχει λόγος απόρριψης.

24. Επειδή, ως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου και δεν αμφισβητείται, ο οικονομικός φορέας «...» δήλωσε στην οικονομική του προσφορά ως εργολαβικό κέρδος -346,46 ευρώ ανά μήνα και -4.157,54 ευρώ για δώδεκα μήνες, ήτοι όχι μόνον δεν υπολογίζει κάποιο εύλογο πραγματικό, θετικό, αποτιμητό σε χρήμα ποσό, αλλά αρνητική τιμή, κατά πρόδηλη παράβαση των διατάξεων του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 αλλά και του όρου 2.4.4 της διακήρυξης. Και τούτο διότι οι ανωτέρω διατάξεις επιβάλλουν τον προσδιορισμό στην οικονομική προσφορά ενός θετικού χρηματικού ποσού, ως εργολαβικού κέρδους, και όχι εν γένει οιασδήποτε ωφέλειας, το δε γεγονός ότι τα προσδιοριστικά στοιχεία που επιδρούν στη διαμόρφωση του ύψους του εργολαβικού κέρδους ανάγονται στην ευχέρεια του διαγωνιζόμενου να οργανώνει την άσκηση της επιχειρηματικής του δραστηριότητας, που σχετίζεται με τη δυναμικότητα της επιχείρησής του, τον επιχειρηματικό κίνδυνο που αναλαμβάνει και τις επιχειρηματικές προσδοκίες του (βλ. ΕΑ ΣΤΕ 105/2015, 263/2011, 139/2011) ουδόλως συνεπάγεται ότι είναι επιτρεπτή και νόμιμη η μη δήλωση οιασδήποτε –έστω και ελάχιστου- χρηματικού οφέλους από το διαγωνιζόμενο στην οικονομική του προσφορά. Επισημαίνεται ότι ο οικονομικός φορέας «...» προς επεξήγηση των δηλωθέντων αρνητικών τιμών ως εργολαβικό κέρδος αναφέρει ότι : *«Η εταιρία μας, ενόψει της συμμετοχής της στον προκείμενο διαγωνισμό υποχρεούται, επί ποινή αποκλεισμού, μεταξύ άλλων κρατήσεων, να υπολογίσει αυτοτελώς και την παρακράτηση φόρου 8% επί του συνόλου της οικονομικής προσφοράς. Ενόψει του ότι η "παρακράτηση*

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

φόρου" έχει θεσπιστεί ως μέτρο προείσπραξης φόρου, συνιστά πρόσοδο το οποίο αποτελεί μέρος από το προσδοκώμενο εργολαβικό κέρδος από την κατακύρωση του διαγωνισμού στην εταιρία μας. Περαιτέρω, με δεδομένο ότι ο εν λόγω διαγωνισμός για την παροχή υπηρεσιών «...» διενεργείται επί τη βάση του κριτηρίου ανάθεσης αυτού της χαμηλότερης τιμής, η εταιρία μας κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια συμπίεσης του εργολαβικού κέρδους, ώστε εν τέλει να υποβάλει την πλέον ανταγωνιστική οικονομική προσφορά και να κατακυρωθεί ως ανάδοχος του εν λόγω έργου. Στα πλαίσια αυτά με την κατατεθειμένη οικονομική προσφορά μας, υπολογίσαμε κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας και λογικής (πρβλ. ΣτΕ198/2013, Δ. Εφ. Θεσσαλ. 344/2012) ένα εύλογο περιθώριο κέρδους (πρβλ. ΣτΕ ΕΑ 675/2002) το οποίο είναι 4,69% της καθαρής αξίας της οικονομικής προσφοράς μας. Είναι προφανές πως η επιδίωξη εργολαβικού κέρδους 4,69% επί της προϋπολογισθείσας οικονομικής προσφοράς της εταιρίας, ανταποκρίνεται στην έννοια του εργολαβικού εύλογου κέρδους και δεν κρίνεται ασυνήθιστα χαμηλή. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η εταιρεία μας, σύμφωνα με την οικονομική προσφορά, στοχεύει σε εύλογο εργολαβικό κέρδος αξίας 5.910,36€, έχοντας καλύψει το σύνολο των εν γένει δαπανών της. Ειδικότερα, το ποσό αυτό, είναι, το άθροισμα των 10.067,90€ της παρακράτησης φόρου 8% επί της καθαρής αξίας όπως αναγράφει ο πίνακας «Υπολογισμοί κρατήσεων βάση του 5.1.2», συν το εργολαβικό κέρδος του πίνακα «ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ» αξίας -4.157,54€. Για τον λόγο αυτό, στην οικονομική προσφορά μας, το εργολαβικό κέρδος, λογιστικά εμφανίζεται χαμηλό διότι δεν εμπεριέχει και την νόμιμη παρακράτηση φόρου 8%, η οποία θα αποδοθεί στην φορολογική αρχή από την αναθέτουσα και η οποία κατά τα ανωτέρω συνιστά μέρος του προσδοκώμενου εργολαβικού κέρδους της εταιρίας μας». Ως εκ τούτου, ο οικονομικός φορέας «...» αποβλέπει στο ποσό των 5.910,36€ ως εργολαβικό κέρδος, το οποίο όμως θα αντληθεί από την απόδοση σε αυτόν της παρακράτησης φόρου ποσού 10.067,90 ευρώ, χωρίς να προσκομίζει κανένα υποστηρικτικό έγγραφο προς τεκμηρίωση της παραδοχής του περὶ ολικής επιστροφής σε αυτόν του ποσού της παρακράτησης. Αν όμως ήθελε θεωρηθεί νόμιμη η δυνατότητα μιας επιχείρησης να υποστηρίξει την εκτέλεση

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

μιας σύμβασης με προκύπτον αρνητικό κέρδος, τούτο προϋποθέτει την απόδειξη ότι το προσωρινώς και επιμέρους αυτό ζημιογόνο στοιχείο θα αντισταθμιστεί από σαφή και απτά οφέλη που προκύπτουν από την εκτέλεση της σύμβασης. Εν προκειμένω, οι ως άνω παρατεθείσες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα «...» ερείδονται επί αόριστης, αβέβαιης και αναπόδεικτης προϋπόθεσης, με αποτέλεσμα να προκύπτει σαφής κίνδυνος για τη μη επιτυχή εκτέλεση της σύμβασης. Επιπροσθέτως, ως βασίμως προβάλλει ο πρώτος προσφεύγων, οι ως άνω εξηγήσεις του οικονομικού φορέα «...» συνεπάγονται και τον μη υπολογισμό στην οικονομική του προσφορά της παρακράτησης φόρου 8%, καθώς αν και αρχικώς δηλώνει ένα ποσό ως παρακράτηση φόρου στη συνέχεια αφαιρεί από αυτή την τιμή το ποσό των 4.157,54 ευρώ και άρα η παρακράτηση φόρου δεν έχει υπολογιστεί προσηκόντως επί του αθροίσματος των επιμέρους κονδυλίων, συμπεριλαμβανομένου και του εργολαβικού κέρδους, κατά παράβαση των διατάξεων της ισχύουσας νομοθεσίας και του κανονιστικού πλαισίου του διαγωνισμού. Οι δε περί του αντιθέτου αιτιάσεις της αναθέτουσας αρχής τυγχάνουν απορριπτέες ως αβάσιμες, ενώ αναποδείκτως και αορίστως προβάλλει ότι η Επιτροπή Διαγωνισμού συνήγαγε ασφαλή συμπεράσματα από τον έλεγχο της οικονομικής προσφοράς του διαγωνιζόμενου «...», δοθέντος ότι ουδέν συγκεκριμένο στοιχείο επί του ζητήματος παρατίθεται στο υπ' αριθμ. 2/4.09.2023 Πρακτικό, πέραν της γενικής μνείας περί αναφοράς ανάλυσης των τιμών της προσφοράς του. Ωστόσο, βασίμως η αναθέτουσα αρχή προβάλλει ότι ο οικονομικός φορέας «...» έχει συμπεριλάβει στην οικονομική του προσφορά την ανάλυση του εργατικού κόστους, κατά το υπόδειγμα του Παραρτήματος IV της διακήρυξης. Όσον αφορά τους ισχυρισμούς του πρώτου προσφεύγοντος περί μη κάλυψης από τον οικονομικό φορέα «...» του διοικητικού κόστους της σύμβασης θα πρέπει να απορριφθούν ως αόριστοι και αναπόδεικτοι, καθώς ουδέν τεκμηριωτικό στοιχείο προσκομίζει προς υπόστηριξη της ορθότητας των υπολογισμών του. Ειδικότερα ο πρώτος προσφεύγων δεν αποδεικνύει ότι αφενός μεν για τον ιατρό εργασίας και τον τεχνικό ασφαλείας το κόστος με βάση τις τιμές της αγοράς αντιστοιχεί πράγματι στα 32,00€/άτομο και 18,00€/άτομο αντιστοίχως,

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

πολλώ μάλλον δοθέντος ότι το κόστος τους, που συνιστά την αμοιβή ενός ελεύθερου επαγγελματία, καθορίζεται ελεύθερα στο πλαίσιο της ελεύθερης αγοράς και του τρόπου άσκησης και οργάνωσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας του εκάστοτε συμμετέχοντος (βλ. *ad hoc* ΔΕΦΑΘ 2278/2022), αφετέρου ότι τα έξοδα έκδοσης και διατήρησης της εγγυητικών επιστολών συμμετοχής και καλής εκτέλεσης ανέρχονται για έκαστη σε 60€. Σημειωτέον δε ότι η εγγύηση συμμετοχής επιστρέφεται στον ανάδοχο με την προσκόμιση της εγγύησης καλής εκτέλεσης και εφόσον δεν είναι δυνατό να συντρέχουν και οι δύο εγγυήσεις δεν απαιτείται να υπολογίσει ο διαγωνιζόμενος διπλό κόστος για τις εγγυητικές επιστολές, ενώ ούτε από τη διακήρυξη προκύπτει ότι το κόστος της έκδοσης και διατήρησης της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής πρέπει να περιληφθεί στο κονδύλιο του διοικητικού κόστους. (βλ. ΔΕΦΘεσ/κης 91/2023). Ομοίως, παντελώς αορίστως ο πρώτος προσφεύγων αναφέρεται σε αναλογία εξόδων δαπάνης της αστικής ευθύνης, δαπάνη για τα πιστοποιητικά ISO καθώς και για τη διοικητική και λογιστική υποστήριξη της σύμβασης χωρίς χρηματική αποτίμηση του κόστους των εν λόγω κονδυλίων. Λαμβανομένου δε υπόψιν ότι ο οικονομικός φορέας «...» δηλώνει στην προσφορά του ως διοικητικό κόστος το ποσό των 640€, το οποίο προδήλως καλύπτει, και όχι μόνον, τις εισφορές υπέρ Ε.Λ.Π.Κ. επτά ατόμων (7X20€), το κόστος δημοσιεύσεων καθώς και τις νόμιμες υπέρ Δημοσίου και τρίτων κρατήσεις και δοθέντος ότι, ως έχει εκτεθεί, δεν αποδεικνύεται ότι το ελάχιστο διοικητικό κόστος εκτέλεσης της σύμβασης ανέρχεται σε 850€, ως προβάλλει ο πρώτος προσφεύγων, η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» δεν εμφανίζεται ως προς το διοικητικό κόστος ασυνήθιστα χαμηλή, ώστε να συντρέχει υπέρβαση των άκρων ορίων της διακριτικής ευχέρειας της αναθέτουσας αρχής λόγω αποδοχής της, άνευ ενεργοποίησης της διαδικασίας του άρθρου 88 του ν. 4412/2016. Συνεπώς, βάσει των ανωτέρω, η αναθέτουσα αρχή όφειλε, κατά δεσμία αρμοδιότητα, να απορρίψει την προσφορά του οικονομικού φορέα «...», λόγω παράβασης του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 και του όρου 2.4.4 της διακήρυξης, δια της δήλωσης αρνητικής τιμής εργολαβικού κέρδους αλλά και λόγω μη υπολογισμού της παρακράτησης φόρου 8% και οι σχετικοί λόγοι της πρώτης προσφυγής πρέπει να γίνουν δεκτοί ως βάσιμοι.

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

25. Επειδή, ο πρώτος προσφεύγων προβάλλει ότι μη νομίμως κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» διότι παραβιάζει την εργατική νομοθεσία, καθώς στην ανάλυση του εργατικού κόστους αναφέρει ότι υπολογίζει επτά επίσημες αργίες, ενώ οι επίσημες αργίες σύμφωνα με την εργατική νομοθεσία για τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα είναι εννέα και άρα δεν έχει υπολογίσει την προσαύξηση 75% για τις δύο επιπλέον επίσημες αργίες. Περαιτέρω, ο προσφεύγων προβάλλει ότι, σχετικά με το κόστος αδείας, ο οικονομικός φορέας «...» αναφέρει ότι οι επτά «...» για όλο το διάστημα της σύμβασης θα έχουν από 20 ημέρες ο καθένας άδεια και άρα εφόσον η σύμβαση θα ξεκινήσει 14.11.2023, μέχρι τις 31.12.2023 δικαιούται ο κάθε «...» από 2 ημέρες άδειας και από 1.01.2023 μέχρι τη λήξη της σύμβασης ο κάθε «...» 21 ημέρες με αποτέλεσμα να υπολογίζεται για τον για τον κάθε εργαζόμενο λιγότερες ημέρες αδείας, το δε κόστος κανονικής αδείας ανέρχεται σε 6.552,00€ για όλη τη διάρκεια της και όχι στο ποσό των 5.241,60€.

26. Επειδή, στον όρο 6.2.1 της διακήρυξης προβλέπεται ότι η σύμβαση θα έχει διάρκεια δώδεκα μήνες από την υπογραφή της. Περαιτέρω, στο Παράρτημα Ι της διακήρυξης αναφέρεται ότι διάρκεια της σύμβασης ορίζεται σε δώδεκα μήνες από την ημερομηνία υπογραφής της με ημερομηνία έναρξης την 14.11.2023 έως 14.11.2024 είτε από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης έως την συμπλήρωση των δώδεκα μηνών. Επομένως, εκ των ανωτέρω όρων ουδόλως προκύπτει ότι οι διαγωνιζόμενοι οφείλουν να υπολογίσουν την οικονομική τους προσφορά και δη το εργατικό κόστος για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα από 14.11.2023 έως 14.11.2024 αλλά εν γένει για χρονικό διάστημα δώδεκα μηνών.

27. Επειδή, ως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου και δεν αμφισβητείται, ο οικονομικός φορέας «...» δηλώνει στο έντυπο ανάλυσης της οικονομικής του προσφοράς ότι υπολογίζει τις μικτές αποδοχές του προσωπικού με την παραδοχή των επτά επισήμων αργιών, κατά παράβαση της ισχύουσας νομοθεσίας, δοθέντος ότι σύμφωνα με το άρθρο 60 του ν. 4808/2021, οι επίσημες ημέρες αργίας είναι εννέα ([https:// www.kepea.gr/roies-einai-oi-imeres-yproxreotikis-argias#](https://www.kepea.gr/roies-einai-oi-imeres-yproxreotikis-argias#)) και άρα δεν έχει υπολογίσει την

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

προσαύξηση που αντιστοιχεί σε δυο επιπλέον επίσημες αργίες. Αορίστως και αναποδείκτως η αναθέτουσα αρχή ισχυρίζεται ότι η προσφορά του προαναφερόμενου οικονομικού φορέα δεν υπολείπεται του ελάχιστου νόμιμου εργατικού κόστους, πολλώ δε μάλλον καθώς δεν αναφέρει ποιο είναι το ελάχιστο νόμιμο εργατικό κόστος για την κάλυψη των αναγκών της σύμβασης ενός έτους, που υπολόγισε σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και μάλιστα λαμβάνοντας πληροφορίες από το Κέντρο Πληροφόρησης Εργαζομένων και Ανέργων της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος αλλά και αλυσιτελώς, δοθέντος ότι ο πρώτος προσφεύγων προβάλλει έτερο ζήτημα, ήτοι συγκεκριμένη παράβαση της εργατικής νομοθεσίας της προσφοράς του οικονομικού φορέα «...» που την καθιστά, άνευ ετέρου, απορριπτέα. Εντούτοις, οι αιτιάσεις του πρώτου προσφεύγοντος σχετικά με τον αριθμό των αδειών ανά εργαζόμενο και το κόστος αδειάς που έχει υπολογίσει ο οικονομικός φορέας «...» τυγχάνουν απορριπτέοι ως ερειδόμενοι επί εσφαλμένης προϋπόθεσης, καθώς, κατά τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, δεν αποτελεί υποχρεωτική παραδοχή για τη σύνταξη της οικονομικής προσφοράς ότι η υπό ανάθεση σύμβαση θα έχει διάρκεια από 14.11.2023 μέχρι τις 31.12.2023. Συνεπώς, βάσει των ανωτέρω, η αναθέτουσα αρχή όφειλε, κατά δεσμία αρμοδιότητα, να απορρίψει την προσφορά του οικονομικού φορέα «...» λόγω μη νόμιμου υπολογισμού του εργατικού κόστους ως προς τον αριθμό των υποχρεωτικών αργιών και ο σχετικός λόγος της πρώτης προσφυγής θα πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος.

28. Επειδή, ο πρώτος προσφεύγων ισχυρίζεται ότι μη νομίμως κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» διότι στο ΕΕΕΣ του αφενός μεν απαντά αρνητικά στο ερώτημα αν είναι σε θέση να προσκομίσει βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων, αφετέρου, ως προς τον ειδικό κύκλο εργασιών, αναφέρεται μόνον στα έτη 2020 και 2021 και όχι στο 2022, κατά παράβαση του όρου 2.2.5 της διακήρυξης.

29. Επειδή, οι οικονομικοί φορείς που συμμετέχουν στο διαγωνισμό και δεν είναι εγγεγραμμένοι σε επίσημο κατάλογο, οφείλουν, επί ποινή ακυρότητας της προσφοράς τους, να απαντήσουν αρνητικά στο σχετικό ερώτημα της ενότητας Α του Μέρους ΙΙ του ΕΕΕΣ, προκειμένου να

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

ενεργοποιηθεί, στη συνέχεια, το ερώτημα ε' της ίδιας ενότητας «Ο οικονομικός φορέας θα είναι σε θέση να προσκομίσει βεβαίωση πληρωμής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης και φόρων ή να παράσχει πληροφορίες που θα δίνουν τη δυνατότητα στην αναθέτουσα αρχή ... να τη λάβει απευθείας μέσω της πρόσβασης σε εθνική βάση δεδομένων σε οποιοδήποτε κράτος αυτή διατίθεται δωρεάν». Η δε θετική απάντηση στο παραπάνω υποερώτημα ε', για τη δυνατότητα προσκόμισης των δικαιολογητικών φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας είναι υποχρεωτική, δοθέντος ότι διασφαλίζει πρωτίστως την ανάληψη δέσμευσης προσκόμισης βεβαιώσεων φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας από τον οικονομικό φορέα σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Εξάλλου, ως έχει *ad hoc* κριθεί (βλ ΔΕΦΑΘ 4/2021, ΔΕΦΘεσ 48/2021, 362/2022, ΔεφΠατρ 88/2022), είναι διαφορετική η απάντηση που δίνουν οι οικονομικοί φορείς στο Μέρος III – Β: Λόγοι που σχετίζονται με την καταβολή φόρων ή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης κα στο ερώτημα αν έχουν ανεκπλήρωτες φορολογικές και ασφαλιστικές υποχρεώσεις και διαφορετική η απαίτηση απάντησης στο Μέρος II του ΕΕΕΣ, αναφορικά με το αν θα είναι σε θέση, οι οικονομικοί φορείς να προσκομίσουν φορολογική και ασφαλιστική ενημερότητα. Επισημαίνεται ότι η μη ορθή απάντηση στο υπό ερώτημα ε' δεν δύναται να διορθωθεί εκ των υστέρων, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 102 του Ν.4412/2016, καθώς τυχόν σχετική κλήση, θα ισοδυναμούσε με υποβολή νέου ΕΕΕΣ και άρα με ουσιώδη τροποποίηση της υποβληθείσας προσφοράς. Πέραν των ανωτέρω, κατά τον όρο 2.2.9.1 της διακήρυξης, οι διαγωνιζόμενοι οφείλουν δια της υποβολής ΕΕΕΣ να προαποδείξουν την πλήρωση, μεταξύ άλλων, του κριτηρίου χρηματοοικονομικής επάρκειας του όρου 2.2.5α) της διακήρυξης περί ειδικού ετήσιου κύκλου εργασιών από την παροχή υπηρεσιών «...» κατά τα έτη 2020, 2021 και 2022 ίσο ή μεγαλύτερο με το 100% του προϋπολογισμού των προς ανάθεση υπηρεσιών μη συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, και επισημαίνεται ότι οι πληροφορίες του ΕΕΕΣ δύναται να συμπληρώνονται με συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση.

30. Επειδή, ως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου και δεν αμφισβητείται, ο οικονομικός φορέας «...» έδωσε ορθή αρνητική απάντηση

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

στο ερώτημα της εγγραφής του ή μη σε επίσημο κατάλογο εγκεκριμένων οικονομικών φορέων, αλλά απάντησε αρνητικά στο πεδίο του υποερωτήματος ε', γεγονός που καθιστά τη συμπλήρωση του ΕΕΕΣ του πλημμελή, μη δυνάμενη να αναπληρωθεί ή να συναχθεί από τις απαντήσεις που έδωσε ο οικονομικός φορέας σε άλλα ερωτήματα του ΕΕΕΣ, όπως το Μέρος III.B, καθώς δεν αναλαμβάνει τη δέσμευση να προσκομίσει τα οικεία πιστοποιητικά, οι δε περι του αντιθέτου ισχυρισμοί της αναθέτουσας αρχής θα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι, ενώ, κατά τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, εν προκειμένω, δεν συντρέχει νόμιμη δυνατότητα συμπλήρωσης/διόρθωσης του ΕΕΕΣ του οικονομικού φορέα «...». Επίσης, ο εν λόγω οικονομικός φορέας έχει δηλώσει στο ΕΕΕΣ ειδικό κύκλο εργασιών για τα έτη 2020 και 2021 με τη μνεία ότι *«Ο ειδικός κύκλος εργασιών του 2022 εμφανίζεται στην υπεύθυνη δήλωση και οριστικοποιείται στον Ισολογισμό χρήσης που θα υποβληθεί στις προβλεπόμενες ημερομηνίες»* και έχει συνυποβάλλει την από 11.07.2022 υπεύθυνη δήλωση στην οποία αναφέρει ότι *«...Ο ειδικός κύκλος εργασιών της επιχείρησης προσδιορίζεται ως εξής : [2019] 1.676.600,54 € [2020] 950.181,90 € [2021] 920.404,88 € [2022] 982.173,73 € Η επιχείρηση δεν εμφανίζει ζημιές κατά τις ανωτέρω χρήσεις. Τα προαναφερόμενα στοιχεία αναφέρονται στους δημοσιευμένους ισολογισμούς στο ΓΕΜΗ. Για το έτος 2022 προκύπτουν από το μηχανογραφικό σύστημα της Εταιρίας και θα μεταφερθούν στον Ισολογισμό κατά τις οριζόμενες από το Νόμο προθεσμίες για τη δημοσίευσή του»*. Ως εκ τούτου, ουδεμία παράλειψη παρουσιάζει η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» ως προς την προαπόδειξη του κριτηρίου επιλογής του όρου 2.2.5α) της διακήρυξης, απορριπτομένων ως αβάσιμων των σχετικών ισχυρισμών του πρώτου προσφεύγοντος. Συνεπώς, βάσει των ανωτέρω, η αναθέτουσα αρχή όφειλε, κατά δεσμία αρμοδιότητα, να απορρίψει την προσφορά του οικονομικού φορέα «...» λόγω υποβολής ΕΕΕΣ πλημμελώς συμπληρωμένου ως προς το Μέρος II του ΕΕΕΣ και ο σχετικός λόγος της πρώτης προσφυγής θα πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος.

31. Επειδή, περαιτέρω, ο πρώτος προσφεύγων επικαλείται ότι μη νομίμως κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» λόγω ελλείψεων και μη υποβολής των προβλεπόμενων από τη διακήρυξη

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

δικαιολογητικών κατακύρωσης. Ωστόσο, σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, σε περίπτωση που δεν προσκομιστούν από τον προσωρινό ανάδοχο τα απαιτούμενα δικαιολογητικά κατακύρωσης, δεν απορρίπτεται η προσφορά του, αλλά καλείται εκ νέου προς υποβολή αυτών. Επομένως, εν προκειμένω, τυχόν αποδοχή των σχετικών λόγων της πρώτης προσφυγής, δεν οδηγεί σε απόρριψη της προσφοράς του οικονομικού φορέα «...», αλλά μόνο σε κλήση του για συμπλήρωση των ελλειπόντων δικαιολογητικών κατακύρωσης. Έτι περαιτέρω, δέον όπως επισημανθεί ότι, εφόσον έχει κριθεί ακυρωτέα η προσβαλλόμενη κατά το σκέλος που κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» και δη για πλείονες λόγους, σε κάθε περίπτωση δεν δύναται να τεθεί ζήτημα κλήσης του για συμπλήρωση τυχόν ελλείψεων επί των δικαιολογητικών κατακύρωσης που υπέβαλε λόγω του ότι η ανακήρυξη του ως προσωρινού αναδόχου στερείται νόμιμου ερείσματος. Παρά ταύτα, όλως επικουρικώς, επί των επίμαχων λόγων της πρώτης προσφυγής λεκτέα είναι τα ακόλουθα :

32. Επειδή, ο πρώτος προσφεύγων ισχυρίζεται ότι μη νομίμως κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» διότι δεν έχει καταθέσει αντίγραφα των συμβάσεων που επικαλείται για την πλήρωση του κριτηρίου τεχνικής ικανότητας, ούτε κατάλογο με τις κυριότερες συμβάσεις, ούτε βεβαιώσεις καλής εκτέλεσης, ως απαιτείται κατά τον όρο 2.2.9.2.B4 της διακήρυξης.

33. Επειδή, στον όρο 2.2.6α) της διακήρυξης τίθεται ως κριτήριο τεχνικής ικανότητας οι διαγωνιζόμενοι να έχουν εκτελέσει κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων ετών (2020,2021,2022) τουλάχιστον δύο συμβάσεις παροχής υπηρεσιών «...» με φορείς του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα με ποσό η καθεμία τουλάχιστον ίσης αξίας με την προϋπολογισθείσα δαπάνη της υπό ανάθεση σύμβασης. Προς πλήρωση δε του εν λόγω κριτηρίου, οι συμμετέχοντες οφείλουν προαποδεικτικώς να δηλώσουν στο ΕΕΕΣ τις σχετικές συμβάσεις, ως προβλέπεται στον όρο 2.2.9.1 της διακήρυξης και, στο στάδιο των δικαιολογητικών κατακύρωσης ο προσωρινός ανάδοχος υποχρεούται, κατά τον όρο 2.2.9.2.B4 της διακήρυξης, να προσκομίσει,

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

κατάλογο των συμβάσεων που έχει επικαλεστεί στο ΕΕΕΣ, αντίγραφα αυτών και βεβαιώσεις καλής εκτέλεσής τους.

34. Επειδή, ως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, ο οικονομικός φορέας «...» δήλωσε στην ενότητα Γ του Μέρους IV του ΕΕΕΣ του α) την από 1.08.2021 - 31.07.2022 σύμβαση παροχής υπηρεσιών «...», ποσού 168.000€, με το «...», με τα στοιχεία ανάρτησης στο ΚΗΜΔΗΣ («...»), β) την από 15.05.2021 έως 15.06.2023 σύμβαση παροχής υπηρεσιών «...», ποσού 326.575,88€ με την «...» και γ) έτερες 27 συμβάσεις με διάφορους δημόσιους φορείς με τα στοιχεία ανάρτησής τους στο ΚΗΜΔΗΣ. Περαιτέρω, ο εν λόγω οικονομικός φορέας προσκόμισε με τα δικαιολογητικά κατακύρωσης α) κατάλογο με τις συμβάσεις που έχει επικαλεστεί στο ΕΕΕΣ β) αντίγραφο της σύμβασης με την «...» και βεβαίωση καλής εκτέλεσης αυτής και γ) βεβαίωση καλής εκτέλεσης της σύμβασης με το «...». Διοθέντος δε ότι ο οικονομικός φορέας «...» έχει επικαλεστεί στο ΕΕΕΣ του τα προσδιοριστικά στοιχεία ανάρτησης στο ΚΗΜΔΗΣ της σύμβασης με το «...» και έχει χορηγήσει τη σχετική συναίνεσή του για την αναζήτησή τους, ορθώς και νομίμως η αναθέτουσα αρχή αναζητήσε το αντίγραφο της σύμβασης με το «...» από το ΚΗΜΔΗΣ. Ενόψει των ανωτέρω, δεδομένου ότι το κριτήριο του όρου 2.2.6α) της διακήρυξης αρκείται στην απόδειξη επιτυχούς εκτέλεσης δύο συμβάσεων, ουδεμία έλλειψη παρουσιάζουν τα δικαιολογητικά κατακύρωσης του οικονομικού φορέα «...» ως προς το επίμαχο κριτήριο, αλυσίτελως δε η αναθέτουσα αρχή επικαλείται ότι έχει ήδη στη διάθεσή της τα δικαιολογητικά κατακύρωσης σχετικά με τη προγενέστερη σύμβαση που έχει εκτελέσει ο προσωρινός ανάδοχος με την ίδια. Συνεπώς, βάσει των προεκτεθέντων, ο σχετικός λόγος της πρώτης προσφυγής θα πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

35. Επειδή, ο πρώτος προσφεύγων προβάλλει ότι μη νομίμως κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» διότι δεν έχει καταθέσει: α) βεβαίωση πιστοληπτικής ικανότητας, κατά παράβαση του όρου 2.2.5β) της διακήρυξης, αλλά μόνο αίτημα προς την τράπεζα για την έκδοση της βεβαίωσης, β) υπεύθυνη δήλωση για την αστική ευθύνη ότι σε περίπτωση κατακύρωσης αποτελέσματος του διαγωνισμού θα προσκομίσει Ασφαλιστήριο

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

Συμβόλαιο Αστικής Ευθύνης εν ισχύ και γ) ένορκη βεβαίωση ότι για το χρονικό διάστημα που δεν καλύπτεται από το Μητρώο Παραβατών Εταιρειών Παροχής Υπηρεσιών «...» δεν έχει επιβληθεί σε βάρος του πράξη επιβολής προστίμου, για παραβιάσεις της εργατικής νομοθεσίας «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας. Ωστόσο, οι εν λόγω ισχυρισμοί ερείδονται επί εσφαλμένης προϋπόθεσης, δοθέντος ότι, σύμφωνα με τον όρο 2.2.9.2 της διακήρυξης, η βεβαίωση πιστοληπτικής ικανότητας (B.3γ), η υπεύθυνη δήλωση ότι σε περίπτωση κατακύρωσης αποτελέσματος του διαγωνισμού θα προσκομιστεί Ασφαλιστήριο Συμβόλαιο Αστικής Ευθύνης εν ισχύ (B.3.δ) και η ένορκη βεβαίωση περί μη επιβολής πράξης επιβολής προστίμου για παραβιάσεις της εργατικής νομοθεσίας «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας (B.11.β) αποτελούν δικαιολογητικά κατακύρωσης που πρέπει να προσκομιστούν από τον προσωρινό ανάδοχο και όχι έκαστο συμμετέχοντα στο στάδιο υποβολής των προσφορών. Ως δε βασίμως υποστηρίζει η αναθέτουσα αρχή, ο οικονομικός φορέας «...» προσκόμισε τα εν λόγω έγγραφα, κατά το στάδιο υποβολής των δικαιολογητικών κατακύρωσης και οι σχετικοί λόγοι της πρώτης προσφυγής θα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

36. Επειδή, ο πρώτος προσφεύγων ισχυρίζεται ότι ο οικονομικός φορέας «...» έχει προσκομίσει πιστοποιητικά ISO εκδοθέντα από φορέα του Ηνωμένου Βασιλείου, το οποίο όμως έχει αποχωρήσει από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ως δε προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, ο εν λόγω οικονομικός φορέας έχει υποβάλλει με την προσφορά του, εκ περισσού, τα ζητούμενα κατά τον όρο 2.2.7 της διακήρυξης πιστοποιητικά ISO (9001:2015, 4001:2015, 45001:2018), εκδοθέντα από τον διαπιστευμένο φορέα «...», τα οποία φέρουν το λογότυπο του Εθνικού Οργανισμού Διαπίστευσης του Ηνωμένου Βασιλείου (UKAS). Ο εν λόγω φορέας, ως βασίμως υποστηρίζει η αναθέτουσα αρχή, είναι διαπιστευμένος από το Παγκόσμιο Ίδρυμα Διαπιστεύσεων (International Accreditation Forum - IAF) με αποτέλεσμα τα πιστοποιητικά του να αναγνωρίζονται στη Ελλάδα ως ισότιμα με τα εκδιδόμενα από φορείς διαπιστευμένους από το ΕΣΥΔ, βάσει του Πολυμερούς Συμφώνου (MLA) αμοιβαίας αναγνώρισης του IAF, στο οποίο

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

είναι μέλη ο ΕΣΥΔ και η Ευρωπαϊκή Συνεργασία για τη Διαπίστευση (European Cooperation for Accreditation – EA) και άρα, κατά τα εκτεθέντα υπό σκέψη 17, ορθώς η αναθέτουσα αρχή έκρινε αποδεκτά τα επίμαχα έγγραφα και ο σχετικός λόγος της πρώτης προσφυγής τυγχάνει απορριπτέος.

37. Επειδή, ο πρώτος προσφεύγων ισχυρίζεται ότι μη νομίμως κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του δεύτερου προσφεύγοντος διότι δεν έχει υπολογίσει νόμιμα το εργατικό κόστος, καθώς στο επίδομα αδείας, στο κόστος δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα δεν έχουν συμπεριληφθεί οι προσαυξήσεις Κυριακών–αργιών και το κόστος των νυχτερινών, με αποτέλεσμα η προσφορά του δεύτερου προσφεύγοντος να υπολείπεται κατά 32,79€ ανά άτομο μηνιαίως και κατά 2.761,92€ ετησίως ως προς το επίδομα αδείας και κατά 102,42€ ανά άτομο μηνιαίως και 8.626,87€ ετησίως, ως προς τα δώρα Χριστουγέννων και Πάσχα. Επίσης, ο πρώτος προσφεύγων προβάλλει ότι, ως προς το κόστος αντικαταστατών, ο δεύτερος προσφεύγων θα έπρεπε να είχε δηλώσει στην οικονομική του προσφορά το ποσό των 175,03€ και όχι το ποσό των 116,77€ για τη μηνιαία δαπάνη κατ' άτομο, δεδομένου ότι το κόστος αδείας του αντικαταστάτη ισούται με κόστος αντικατάστασης υπαλλήλου σε άδεια δια 12.

38. Επειδή, κατά πάγια νομολογία, ο τρόπος υπολογισμού του εργατικού κόστους ανάγεται στην επιχειρηματική πολιτική έκαστου διαγωνιζόμενου υπό την προϋπόθεση τήρησης της εργατικής νομοθεσίας και των όρων της διακήρυξης και άρα, καταρχάς, δεν μπορεί νομίμως να αποκλειστεί η προσφορά του δεύτερου προσφεύγοντος διότι χρησιμοποίησε στην οικονομική του προσφορά διαφορετικό τρόπο υπολογισμού του εργατικού κόστους από τον πρώτο προσφεύγοντα. (βλ. ΕΑ ΣΤΕ 272/2008, ΔεφΠειρ 2/2014). Εν προκειμένω, ο πρώτος προσφεύγων ουδόλως αποδεικνύει ότι ο δικός του τρόπος υπολογισμού του εργατικού κόστους, βάσει της μηνιαίας δαπάνης ανά άτομο είναι ορθός, όπως ομοίως δεν τεκμηριώνει ότι το κόστος αντικαταστατών απαιτείται, βάσει της εργατικής νομοθεσίας, να διαμορφωθεί δια της διαίρεσης του αθροίσματος όλων των κονδυλίων του εργατικού κόστους με το 12. Εξάλλου, ως προκύπτει από την ανάλυση του τρόπου υπολογισμού του εργατικού κόστους που παρατίθεται

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

στην οικονομική προσφορά του δεύτερου προσφεύγοντος και στην παρέμβαση, ο δεύτερος παρεμβαίνων έχει υπολογίσει τις προσαυξήσεις Κυριακών–αργιών και το κόστος των νυχτερινών στο ημερομίσθιο τακτικών αποδοχών ποσού 201,13€, το οποίο χρησιμοποιεί ως βάση υπολογισμού για το επίδομα αδείας, το κόστος δώρων Χριστουγέννων και Πασχα. Συνεπώς, βάσει των ανωτέρω, ο σχετικός λόγος της πρώτης προσφυγής θα πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

39. Επειδή, ο πρώτος προσφεύγων ισχυρίζεται ότι μη νομίμως κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του δεύτερου προσφεύγοντος διότι παραβιάζει την περίπτωση γ' της παρ.2 του άρθρου 68 του ν.3863/2010, που αποτελεί λόγο αποκλεισμού και σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα. Και τούτο διότι, κατά τους ισχυρισμούς του, ο δεύτερος προσφεύγων έχει δηλώσει στο ΕΕΕΣ του ότι έχουν επιβληθεί εις βάρος του τρία πρόστιμα από το ΣΕΠΕ με χαρακτηρισμό σοβαρότητας το ένα «ΠΟΛΥ ΥΨΗΛΗΣ» και τα άλλα δύο «ΥΨΗΛΗΣ» σοβαρότητας, μέσα στο χρονικό διάστημα των δύο ετών πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών, ενώ δεν απαιτείται, κατά τη διακήρυξη, να έχει προσβάλει ο δεύτερος προσφεύγων τις αποφάσεις επιβολής προστίμων κι αυτές να έχουν τελεσιδικήσει.

40. Επειδή, στην περίπτωση α' του όρου 2.2.3.4 της διακήρυξης προβλέπεται ως λόγος αποκλεισμού συμμετέχοντος η αθέτηση των υποχρεώσεων της παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 4412/2016, ιδίως εάν σε βάρος του έχουν επιβληθεί, μέσα σε χρονικό διάστημα δύο ετών πριν από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της προσφοράς, τρεις πράξεις επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας που χαρακτηρίζονται, σύμφωνα με την υπουργική απόφαση 2063/Δ1632/2011 (Β' 266), όπως εκάστοτε ισχύει, ως «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά, από τρεις διενεργηθέντες ελέγχους. Επίσης, με την περίπτωση θ' του όρου 2.2.3.4 της διακήρυξης, έχει αναχθεί σε υποχρεωτικό λόγο αποκλεισμού του συμμετέχοντος η διάπραξη σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος το οποίο θέτει εν αμφιβόλω την ακεραιότητά του, στο δεύτερο εδάφιο της εν λόγω διάταξης, περιέχεται ειδική ρύθμιση όσον αφορά τις

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

συμβάσεις παροχής υπηρεσιών «...», σύμφωνα με την οποία στα σοβαρά επαγγελματικά παραπτώματα εντάσσονται καταρχήν οι δυνητικοί λόγοι αποκλεισμού, που αναφέρονται στο δεύτερο εδάφιο της περ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010. Απο δε τη διατύπωση των ανωτέρω διατάξεων της διακήρυξης, οι οποίες χρησιμοποιούν τη λέξη «ιδίως» αλλά και από το γεγονός ότι το άρθρο 68 του ν. 3863/2010 μνημονεύεται ως θεσμικό πλαίσιο του επίδικου διαγωνισμού (όρος 1.4) και, ως εκ τούτου, έχει ενταχθεί στο κανονιστικό πλαίσιο αυτού, συνάγεται ότι ως σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα νοείται και ο υποχρεωτικός λόγος που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο της περ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010, ήτοι η επιβολή σε βάρος του οικονομικού φορέα, μέσα σε χρονικό διάστημα δύο ετών πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής προσφοράς, τριών πράξεων επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας, «υψηλής» ή/και «πολύ υψηλής» σοβαρότητας, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά από τρεις διενεργηθέντες ελέγχους. Επισημαίνεται ότι ο όρος 2.2.3.4 περ. α' και θ', δεν θέτει ως προϋπόθεση οι σχετικές κυρώσεις να έχουν αποκτήσει τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ, το δε περιεχόμενό του δεν αμφισβητήθηκε από κανένα συμμετέχοντα δια προδικαστικής προσφυγής. Περαιτέρω, σύμφωνα με τον όρο. 2.2.3.7 της διακήρυξης, σε περίπτωση που στο πρόσωπο οικονομικού φορέα, συντρέχει ο προβλεπόμενος στην παρ. 2.2.3.4 περ. α' ή θ' της διακήρυξης λόγος αποκλεισμού, παρέχεται η δυνατότητα σε αυτόν, να επικαλεστεί στο ΕΕΕΣ ότι έχει λάβει επαρκή επανορθωτικά μέτρα, τα οποία τεκμηριώνουν την αξιοπιστία του, αντιστοίχως δε, προβλέπεται η υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να εξετάσει τα εν λόγω μέτρα και, στην περίπτωση που αυτά κριθούν επαρκή, μετά από σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής του άρθρου 73 παρ. 8, 9 ν. 4412/2016 να μην αποκλείσει τον οικονομικό φορέα για αυτόν και μόνο τον λόγο.

41. Επειδή, ως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου και δεν αμφισβητείται, ο δεύτερος προσφεύγων έχει δηλώσει στο Μέρος ΙΙΙ του ΕΕΕΣ του και στα πεδία που αφορούν την αθέτηση των υποχρεώσεων στον τομέα του εργατικού δικαίου και τη διάπραξη σοβαρού επαγγελματικού

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

παραπτώματος ότι «Στην εταιρεία μας έχουν επιβληθεί τρεις πράξεις επιβολής προστίμου για φερόμενες παραβάσεις τα τελευταία δυο έτη πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών στον εν λόγω διαγωνισμό, οι οποίες δεν έχουν καταστεί τελεσίδικες, ως εξής: 1) Με την υπ' αρ. πρωτ. «...» Πράξη Επιβολής Προστίμου του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων «...» του ΣΕΠΕ μας επιβλήθηκε πρόστιμο ποσού 1.800,00 ευρώ με χαρακτηρισμό σοβαρότητας παράβασης ως «ΠΟΛΥ ΥΨΗΛΗΣ» με την αιτιολογία ότι σε διενεργηθέντα έλεγχο διαπιστώθηκε η μη υποβολή συμπληρωματικού πίνακα προσωπικού για τη δήλωση του προγράμματος ωρών εργασίας εργαζομένης μας σε «...» στη «...» για έναν συγκεκριμένο μήνα. Κατά της πράξης αυτής έχουμε ασκήσει την από 22.06.2022 με αρ. καταχ. ...6/24.06.2022 Προσφυγή μας ενώπιον του Μονομελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου «...» με αίτημα την ακύρωσή της, προκειμένου να απαλλαγούμε από κάθε πρόστιμο, άλλως επικουρικά στο ελάχιστο ποσό και να αποχαρακτηριστεί η σοβαρότητα της παράβασης από «ΠΟΛΥ ΥΨΗΛΗ» σε ήσσονος σημασίας. Με την Προσφυγή μας προβάλλουμε βάσιμα ότι α) δεν είχαμε υποχρέωση να υποβάλουμε πίνακα προγράμματος εργασίας κάθε μήνα και συνεπώς η προσβαλλόμενη πράξη παραβιάζει κατ' ουσία διάταξη νόμου, β) το πρόστιμο επιβλήθηκε ελλείψει της σχετικής νομοθετικής εξουσιοδότησης και γ) επικουρικά, ο χαρακτηρισμός της παράβασης ως «πολύ υψηλής» σοβαρότητας παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας. Η ως άνω Προσφυγή εκδικάστηκε ενώπιον του 2ου Τμήματος του Μονομελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου «...» στις 15.02.2023 και εκκρεμεί η έκδοση απόφασης του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. 2) Με την υπ' αρ. πρωτ. «...» Πράξη Επιβολής Προστίμου του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων «...» της Επιθεώρησης Εργασίας μας επιβλήθηκε πρόστιμο ποσού 800,00 ευρώ με χαρακτηρισμό σοβαρότητας παράβασης ως «ΥΨΗΛΗΣ» με την αιτιολογία ότι σε «...» στη «...» για έναν εργαζόμενο φέρεται να διαπιστώθηκε παραβίαση της εβδομαδιαίας ανάπαυσης, καθότι απασχολήθηκε σε ημέρα, που είχε δηλωθεί ως ημέρα ανάπαυσης στο πρόγραμμα εργασίας. Κατά της πράξης αυτής έχουμε ασκήσει την από 03.04.2023 με αρ. καταχ. .../05.04.2023 Προσφυγή μας ενώπιον του Μονομελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου «...» με

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

αίτημα την ακύρωσή της, προκειμένου να απαλλαγούμε από κάθε πρόστιμο, άλλως επικουρικά μεταρρυθμισή της, προκειμένου να περιορισθεί το επιβληθέν πρόστιμο στο ελάχιστο ποσό και να αποχαρακτηρισθεί η σοβαρότητα της παράβασης από «ΥΨΗΛΗ» σε ήσσονος σημασίας. Με την Προσφυγή μας προβάλλουμε βάσιμα ότι α) δεν παραβιάσαμε την εβδομαδιαία ανάπαυση του εργαζομένου, καθότι του χορηγήθηκε άλλο ρεπό την ίδια εβδομάδα και σε ημέρα, που βάσει προγράμματος ήταν εργάσιμη, β) η απασχόληση του εργαζομένου σε ημέρα ανάπαυσης οφείλεται σε ανωτέρα βία και σε λόγο απρόβλεπτο και αναπότρεπτο εκ των προτέρων, γ) παραβιάστηκε το δικαίωμα προηγούμενης ακρόασής μας, δ) το πρόστιμο επιβλήθηκε ελλείψει της σχετικής νομοθετικής εξουσιοδότησης και ε) επικουρικά, ο χαρακτηρισμός της παράβασης ως «υψηλής» σοβαρότητας και το ύψος του προστίμου αντιτίθενται στην αρχή της αναλογικότητας. Δεν έχει οριστεί ακόμα δικάσιμος για τη συζήτηση της Προσφυγής αυτής σε πρώτο βαθμό. 3) Με την υπ' αρ. πρωτ. «...» Πράξη Επιβολής Προστίμου του «...», της Επιθεώρησης Εργασίας μας επιβλήθηκε πρόστιμο ποσού 6.400,00 ευρώ με χαρακτηρισμό σοβαρότητας παράβασης ως «ΥΨΗΛΗΣ» με την αιτιολογία ότι σε γενόμενο έλεγχο φέρεται να διαπιστώθηκε παραβίαση της εβδομαδιαίας ανάπαυσης εργαζομένων, καθότι απασχολήθηκαν σε ημέρες, που είχαν δηλωθεί ως ημέρες ανάπαυσης στο πρόγραμμα εργασίας. Η πράξη αυτή μας κοινοποιήθηκε στις 15.06.2023 και δεν έχει παρέλθει ακόμα η 60ήμερη προθεσμία για την άσκηση της Προσφυγής Ουσίας ενώπιον του αρμοδίου Διοικητικού Πρωτοδικείου. Νόμιμα και εμπρόθεσμα και οπωσδήποτε πριν την παρέλευση της ως άνω προθεσμίας θα ασκήσουμε κατά της πράξης αυτής Προσφυγή ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου με αίτημα την ακύρωσή της, προκειμένου να απαλλαγούμε από κάθε πρόστιμο, άλλως επικουρικά μεταρρυθμισή της, προκειμένου να περιορισθεί το επιβληθέν πρόστιμο στο ελάχιστο ποσό και να αποχαρακτηρισθεί η σοβαρότητα της παράβασης από «ΥΨΗΛΗ» σε ήσσονος σημασίας. Συνεπώς οι ως άνω πράξεις επιβολής προστίμου δεν έχουν καταστεί τελεσίδικες και αμετάκλητες και ως εκ τούτου δεν έχουν αποκτήσει δεσμευτική ισχύ. Οι πράξεις αυτές δεν συνιστούν σοβαρά επαγγελματικά παραπτώματα και δεν στοιχειοθετούν παραβίαση εργατικής

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

νομοθεσίας που να συνεπάγεται λόγο αποκλεισμού μας από τον διαγωνισμό. Σε κάθε περίπτωση, μετά την επιβολή των προστίμων, και ανεξάρτητα του ότι αφενός δεν έχουμε υποπέσει σε καμία παράβαση και αφετέρου τα πρόστιμα αυτά δεν συνιστούν λόγο αποκλεισμού μας, έχουμε λάβει επιπλέον μέτρα ώστε να εξασφαλίσουμε την όσο το δυνατόν πιο έγκαιρη καταχώριση του προγράμματος εργασίας κάθε «...» και των εκτάκτων μεταβολών αυτού στο πρόγραμμα ΕΡΓΑΝΗ. Ειδικότερα, επειδή το λογιστήριό μας είναι εξωτερικό και δεν στεγάζεται στην εταιρεία, συμφωνήσαμε να παρίσταται εκπρόσωπος ή βοηθός λογιστή στα γραφεία της εταιρείας μας τουλάχιστον τρεις φορές την εβδομάδα, ώστε να επιλύονται επιτόπου και άμεσα τυχόν ανακύπτοντα ζητήματα, καθώς και να ελέγχει –μεταξύ άλλων- την ορθή υποβολή των αναγκαίων στοιχείων και δεδομένων στο Π.Σ. ΕΡΓΑΝΗ. Επιπλέον, έχουμε ορίσει έναν επιπλέον υπάλληλο γραφείου αρμόδιο για την υποβολή των στοιχείων αυτών, ο οποίος εντασσόμενος στο αρμόδιο τμήμα της εταιρείας θα συνεπικουρεί το έργο της υποβολής των ως άνω στοιχείων, και η παρουσία του θα συμβάλει ώστε να αποφευχθεί τυχόν καθυστέρηση στην υποβολή των στοιχείων αυτών σε περίπτωση που προκύψει κάποιο έκτακτο κώλυμα σε άλλον υπάλληλο ή υπαλλήλους του αρμοδίου τμήματος. Επίσης, για να δηλωθεί όσο το δυνατόν πιο έγκαιρα τυχόν έκτακτη μεταβολή του προγράμματος εργασίας σε κάποια «...», έχουμε παράσχει τους κωδικούς και όλα τα απαραίτητα στοιχεία και την απαραίτητη εκπαίδευση στους επιμέρους επόπτες ανά την επικράτεια, προκειμένου να έχουν τη δυνατότητα και αυτοί να υποβάλουν άμεσα τα στοιχεία, που έχουν επείγοντα χαρακτήρα, μόλις συμβεί κάποια αλλαγή στο πρόγραμμα, ώστε να αποφευχθεί η απώλεια χρόνου, αφού δεν θα χρειάζεται να ενημερώσουν πρώτα το αρμόδιο τμήμα στα κεντρικά γραφεία της εταιρείας και να πρέπει να γίνει η υποβολή των στοιχείων αυτών αποκλειστικά από την έδρα της εταιρείας». Ως εκ τούτου, εκ των ανωτέρω δηλώσεων προκύπτει ότι συντρέχουν εις βάρος του δεύτερου προσφεύγοντος οι λόγοι αποκλεισμού των περιπτ. α' και θ' του όρου 2.2.3.4 της διακήρυξης λόγω επιβολής εις βάρος του, μέσα σε χρονικό διάστημα δύο ετών πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής προσφοράς, τριών πράξεων επιβολής προστίμου από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα του Σώματος

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

Επιθεώρησης Εργασίας για παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας, «υψηλής» ή/και «πολύ υψηλής» σοβαρότητας, οι οποίες προκύπτουν αθροιστικά από τρεις διενεργηθέντες ελέγχους. Οι δε περί του αντιθέτου αιτιάσεις του δεύτερου προσφεύγοντος και της αναθέτουσας αρχής τυγχάνουν απορριπτέες διότι ερείδονται επί της εσφαλμένης, κατά τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, προουπόθεσης ότι απαιτείται οι πράξεις επιβολής προστίμου να έχουν αποκτήσει τελεσίδικη ισχύ, όπως ομοίως για τον ίδιο λόγο θα πρέπει να απορριφθούν ως αλυσιτελείς οι ισχυρισμοί του δεύτερου προσφεύγοντος περί της προγενέστερης μορφής της διάταξης της παρ. 2 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016. Δοθέντος όμως ότι ο δεύτερος προσφεύγων έχει δηλώσει επανορθωτικά μέτρα στο ΕΕΕΣ του η αναθέτουσα αρχή όφειλε, όχι να τον αποκλείσει αυτομάτως, αλλά να ενεργοποιήσει τη διαδικασία των όρων 2.2.3.7 και 2.2.3.8 της διακήρυξης. Ωστόσο, ως αποδεικνύει ο δεύτερος προσφεύγων, δυνάμει της υπ' αριθμ. Α124/2023 απόφασης του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου «...», έχει ακυρωθεί η με αριθμ. πρωτ. «...» Πράξη Επιβολής Προστίμου του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων «...» του ΣΕΠΕ, με αποτέλεσμα, δεδομένου ότι η δικαστική ακύρωση διοικητικής πράξης ισχύει *ex tunc*, ήτοι ανατρέχει στο χρόνο που εκδόθηκε η ακυρωτέα απόφαση, η επίμαχη πράξη επιβολής προστίμου να θεωρείται ως μηδέποτε εκδοθείσα (βλ. ΕΑΔΗΣΥ 61/2023) και, άρα, να μην συντρέχουν εις βάρος του δεύτερου προσφεύγοντος οι λόγοι αποκλεισμού των περιπτ. α' και θ' της διακήρυξης και ο σχετικός λόγος της πρώτης προσφυγής θα πρέπει να απορριφθεί.

42. Επειδή, ο πρώτος προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η μη νομίμως κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του δεύτερου προσφεύγοντος διότι δεν έχει υποβάλλει ανάλυση της οικονομικής του προσφοράς, ως προς το εργατικό κόστος, το διοικητικό κόστος και τα αναλώσιμα. Ωστόσο, ως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, ο δεύτερος προσφεύγων έχει συμπεριλάβει στην οικονομική του προσφορά ανάλυση του εργατικού κόστους, ενώ κατά τα εκτεθέντα υπό σκέψη 23, ουδόλως ζητείται από τον όρο 2.4.4 της διακήρυξης ειδικότερη ανάλυση του διοικητικού κόστους και το κόστους για τα αναλώσιμα

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

και άρα, ο σχετικός λόγος της πρώτης προσφυγής θα πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

43. Επειδή ο πρώτος προσφεύγων ισχυρίζεται ότι μη νομίμως κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» διότι δεν μπορεί να καλύψει το διοικητικό κόστος της σύμβασης, καθώς μόνο τα έξοδα για την εισφορά υπέρ ΕΛΠΚ, δημοσιεύσεων, ιατρού εργασίας και τεχνικού ασφαλείας, έκδοσης και διατήρησης εγγυητικών επιστολών συμμετοχής και καλής εκτέλεσης αντιστοιχούν στο ποσό των 850 ευρώ, ενώ περαιτέρω πρέπει να υπολογιστεί και ένα ποσό που αντιστοιχεί στην αναλογία εξόδων δαπάνης για την αστική ευθύνη, για τα πιστοποιητικά ISO, καθώς και για τη διοικητική, λογιστική υποστήριξη της σύμβασης, τα οποία ξεπερνούν κατά πολύ το ποσό των 960€ που έχει δηλώσει ο εν λόγω συμμετέχων. Επίσης, ο πρώτος προσφεύγων προβάλλει ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας δηλώνει για αναλώσιμα το ποσό των 60,00€ ετησίως, ήτοι 5,00€ / μήνα, που δεν επαρκεί για την κάλυψη των αναλωσίμων της «...», που απαιτούν έντυπα – βιβλίο συμβάντων, γραφική ύλη, κινητό αγορά – συντήρηση – έξοδα, φακοί, σύστημα εκτέλεσης περιπολιών – ρολόι περιπολίας, στολή – συντήρηση. Εξάλλου, κατά τον πρώτο προσφεύγοντα, δεν υπάρχει καμία ανάλυση του διοικητικού κόστους και του κόστους αναλωσίμων στην οικονομική προσφορά του διαγωνιζόμενου «...», με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατό να ελεγχθούν τα επιμέρους κονδύλια που συνθέτουν το διοικητικό κόστος, όπως δεν περιλαμβάνεται και ανάλυση του εργατικού κόστους.

44. Επειδή, ως έχει ήδη εκτεθεί υπό σκέψη 24, αορίστως και αναποδείκτως ο πρώτος προσφεύγων ισχυρίζεται ότι το ελάχιστο διοικητικό κόστος εκτέλεσης της σύμβασης (εγγυητικές επιστολής συμμετοχής και εκτέλεσης, ιατρός εργασίας, τεχνικός ασφαλείας) ανέρχεται σε 850€ και ως εκ τούτου, οι αιτιάσεις του πρώτου προσφεύγοντος περί μη κάλυψης από τον οικονομικό φορέα «...» του διοικητικού κόστους της σύμβασης θα πρέπει να απορριφθούν ως αόριστοι και ατεκμηρίωτοι. Επίσης, παντελώς αορίστως ο πρώτος προσφεύγων αναφέρεται σε αναλογία εξόδων δαπάνης της αστικής ευθύνης, δαπάνη για τα πιστοποιητικά ISO καθώς και για τη διοικητική και λογιστική υποστήριξη της σύμβασης, καθώς ουτε καν συγκεκριμενοποιεί σε

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

ποιό ποσό ανέρχεται έκαστο κόστος, ως ομοίως, για τον ίδιο λόγο, θα πρέπει να απορριφθούν ως αόριστοι και οι ισχυρισμοί του ότι έχει δηλωθεί από τον οικονομικό φορέα «...» ποσό μόλις 60€ για το κόστος αναλώσιμων. Επισημαίνεται ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας δηλώνει στην προσφορά του ως διοικητικό κόστος το ποσό των 960€, το οποίο προδήλως καλύπτει, και όχι μόνον, τις εισφορές υπέρ Ε.Λ.Π.Κ. επτά ατόμων (7Χ20€), το κόστος δημοσιεύσεων καθώς και τις νόμιμες υπέρ Δημοσίου και τρίτων κρατήσεις. Συνεπώς, βάσει των ανωτέρω, ο πρώτος προσφεύγων δεν αποδεικνύει ότι η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» εμφανίζεται ασυνήθιστα χαμηλή ως προς το διοικητικό κόστος και το κόστος αναλώσιμων, ώστε να συντρέχει υπέρβαση των άκρων ορίων της διακριτικής ευχέρειας της αναθέτουσας αρχής λόγω αποδοχής της, άνευ ενεργοποίησης της διαδικασίας του άρθρου 88 του ν. 4412/2016, απορριπτομένου του σχετικού λόγου της πρώτης προσφυγής. Πέραν των ανωτέρω, ο προαναφερόμενος οικονομικός φορέας έχει προσκομίσει το έντυπο ανάλυσης της οικονομικής προσφοράς κατά το υπόδειγμα του Παραρτήματος IV της διακήρυξης και, άρα, σύμφωνα με τη σκέψη 23 και λαμβανομένου υπόψιν ότι, ως έχει ήδη εκτεθεί υπό σκέψη 42, δεν ζητείται από τον όρο 2.4.4 της διακήρυξης ειδικότερη ανάλυση του διοικητικού κόστους και το κόστους για τα αναλώσιμα, η οικονομική προσφορά του διαγωνιζόμενου «...» δεν παρουσιάζει ως προς εν λόγω ζήτημα έλλειψη και ο σχετικός λόγος της πρώτης προσφυγής θα πρέπει να απορριφθεί.

45. Επειδή, ο πρώτος προσφεύγων ισχυρίζεται ότι μη νομίμως κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» διότι έχει υπολογίσει εργατικό κόστος κατώτερο του νόμιμου, καθώς αναφέρει ότι οι ημέρες απασχόλησης είναι 304, ενώ είναι 305 γιατί το έτος 2024 είναι δίσεκτο και άρα δεν έχει υπολογίσει προσαύξηση νύχτας για μία ημέρα, με αποτέλεσμα και όλοι οι υπόλοιποι υπολογισμοί του να είναι εσφαλμένοι και κάτω από το κατώτερο νόμιμο εργατικό κόστος, Ωστόσο, ο σχετικός λόγος της πρώτης προσφυγής θα πρέπει να απορριφθεί ως ερειδόμενος επί εσφαλμένης προϋπόθεσης, δοθέντος ότι, ως έχει ήδη εκτεθεί υπό σκέψη 26, οι διαγωνιζόμενοι οφείλουν να υπολογίσουν την οικονομική τους προσφορά και

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

δη το εργατικό κόστος όχι για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα από 14.11.2023 έως 14.11.2024 αλλά εν γένει για χρονικό διάστημα δώδεκα μηνών, ενώ ουδόλως προκύπτει ότι η σύμβαση θα εκκινήσει πριν την 28.02.2024 ώστε να συμπεριλαμβάνεται και η πρόσθετη ημέρα του δίσεκτου έτους 2024. Επομένως, ουδεμία πλημμέλεια, ως προς το ανωτέρω ζήτημα παρουσιάζει η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» στην οποία δηλώνονται 304 ημέρες από Δευτέρα-Σάββατο για τον υπολογισμό του εργατικού κόστους.

46. Επειδή, τέλος, ο πρώτος προσφεύγων ισχυρίζεται ότι μη νομίμως κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» διότι έχει καταθέσει κατάλογο προηγούμενων συμβάσεων που δεν πληροί τις απαιτήσεις του όρου 2.2.9.2.B4, καθώς δεν υπάρχει σύντομη περιγραφή της υπηρεσίας, δεν αναφέρει εάν είναι δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα και δεν αναγράφει εάν υπάρχει βεβαίωση ή όχι, ενώ δεν έχει καταθέσει σχετικές βεβαιώσεις καλής εκτέλεσης. Εντούτοις και ο λόγος αυτός της πρώτης προσφυγής τυγχάνει απορριπτός ως ερειδόμενος επί εσφαλμένης προϋπόθεσης, δοθέντος ότι, ως έχει ήδη εκτεθεί υπό σκέψη 33, τα προβλεπόμενα στον όρο 2.2.9.2.B4 της διακήρυξης έγγραφα (κατάλογος των συμβάσεων, αντίγραφα συμβάσεων και βεβαιώσεις καλής εκτέλεσης) αποτελούν δικαιολογητικά κατακύρωσης που πρέπει να προσκομιστούν μόνον από τον προσωρινό ανάδοχο και όχι από έκαστο συμμετέχοντα με την υποβολή της προσφοράς του και άρα, εν προκειμένω, οι ως άνω προβαλλόμενες πλημμέλειες των εγγράφων, ως εκ περισσού υποβληθέντων, δεν μπορεί να οδηγήσει σε απόρριψη του οικονομικού φορέα «...» .

47. Επειδή, βάσει των εκτεθέντων υπό σκέψεις 23-24, οι λόγοι της δεύτερης προσφυγής σχετικά με τη μη νόμιμη αποδοχή της προσφοράς του οικονομικού φορέα «...» λόγω δήλωσης αρνητικής τιμής για το εργολαβικό κέρδος και παράλειψης συπολογισμού της παρακράτησης φόρου 8% θα πρέπει *mutatis mutandis* να γίνουν δεκτοί ως βάσιμοι. Επιπροσθέτως, ο δεύτερος προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» είναι ασυνήθιστα χαμηλή διότι το δηλωθέν εκ μέρους του διοικητικό κόστος δεν είναι εύλογο και δεν καλύπτει τις λειτουργικές ανάγκες του υπό

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

κρίση διαγωνισμού. Εντούτοις, ο δεύτερος προσφεύγων ουδέν τεκμηριωτικό στοιχείο προσκομίζει προς υπόστηριξη της ορθότητας των υπολογισμών του ως προς το ύψος έκαστου επιμέρους ποσού που συμπεριλαμβάνει στο διοικητικό κόστος. Ειδικότερα, και σύμφωνα με όσα έχουν εκτεθεί υπό σκέψη 24, ο δεύτερος προσφεύγων δεν αποδεικνύει ότι : α) τα έξοδα έκδοσης και διατήρησης της εγγυητικών επιστολών συμμετοχής και καλής εκτέλεσης ανέρχονται για έκαστη σε 100€, β) το κόστος εποπτείας ανέρχεται σε 67,39€ και υπολογίζεται βάσει της αναλογίας κύκλου εργασιών με ποσό αμοιβής 200€, γ) το κόστος διοικητικής-γραμματειακής υποστήριξης ανέρχεται σε 101,09€ και υπολογίζεται βάσει της αναλογίας κύκλου εργασιών με ποσό αμοιβής εξωτερικού συνεργάτη, δ) το κόστος για τις στολές ανέρχεται σε 123,336€ βάσει κόστους καινούργιας στολής 35€, ε) το κόστος για τα αλεξίσφαιρα ανέρχεται σε 306,83€, βάσει κόστους καινούργιου αλεξίσφαιρου γιλέκου 218€ και στ) τα κόστη για τον ιατρό εργασίας και τον τεχνικό ασφαλείας με βάση τις τιμές της αγοράς αντιστοιχεί σε 29,81€. Λαμβανομένου δε υπόψιν ότι ο οικονομικός φορέας «...» δηλώνει στην προσφορά του ως διοικητικό κόστος το ποσό των 640€, το οποίο προδήλως καλύπτει, και όχι μόνον, τις εισφορές υπέρ Ε.Λ.Π.Κ. επτά ατόμων (7Χ20€), το κόστος δημοσιεύσεων καθώς και τις νόμιμες υπέρ Δημοσίου και τρίτων κρατήσεις και δοθέντος ότι, ως έχει εκτεθεί, δεν αποδεικνύεται ότι το ελάχιστο διοικητικό κόστος εκτέλεσης της σύμβασης ανέρχεται σε 1.417,60€, ως προβάλλει ο δεύτερος προσφεύγων, η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» δεν εμφανίζεται ως προς το διοικητικό κόστος ασυνήθιστα χαμηλή, ώστε να συντρέχει υπέρβαση των άκρων ορίων της διακριτικής ευχέρειας της αναθέτουσας αρχής λόγω αποδοχής της, άνευ ενεργοποίησης της διαδικασίας του άρθρου 88 του ν. 4412/2016. Συνεπώς, ο σχετικός λόγος της δεύτερης προσφυγής θα πρέπει να απορριφθεί.

50. Επειδή, βάσει των ανωτέρω, η υπό κρίση πρώτη προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει εν μέρει δεκτή, να γίνει δεκτή η παρέμβαση επί της πρώτης προσφυγής, να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. 28/29.09.2023 απόφαση της αναθέτουσας αρχής μόνον κατά το σκέλος που κρίνεται αποδεκτή η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» και ανακηρύσσεται προσωρινός

Αριθμός απόφασης: 1905,1906 /2023

ανάδοχος του διαγωνισμού και, συνεπεία τούτου, να ακυρωθεί και η υπ' αριθμ. 31/20.10.2023 απόφαση της αναθέτουσας αρχής κατά το σκέλος που ανακηρύσσεται ο οικονομικός φορέας «...» οριστικός ανάδοχος του διαγωνισμού και να επιστραφεί το παράβολο που κατέθεσε ο πρώτος προσφεύγων κατ' άρθρο 363 του ν.412/2016. Επίσης, η υπό κρίση δεύτερη προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή, να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. 28/29.09.2023 απόφαση της αναθέτουσας αρχής κατά το σκέλος που κρίνεται αποδεκτή η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» και ανακηρύσσεται προσωρινός ανάδοχος του διαγωνισμού και, συνεπεία τούτου, να ακυρωθεί και η υπ' αριθμ. 31/20.10.2023 απόφαση της αναθέτουσας αρχής κατά το σκέλος που ανακηρύσσεται ο οικονομικός φορέας «...» οριστικός ανάδοχος του διαγωνισμού και να επιστραφεί το παράβολο που κατέθεσε ο δεύτερος προσφεύγων για τη προσφυγή του κατ' άρθρο 363 του ν. 4412/2016.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται εν μέρει την πρώτη προσφυγή

Δέχεται την παρέμβαση επί της πρώτης προσφυγής του οικονομικού φορέα «...».

Ακυρώνει την υπ' αριθμ. 31/20.10.2023 απόφαση της αναθέτουσας αρχής στην οποία ενσωματώνεται η υπ' αριθμ. 28/29.09.2023 απόφαση της αναθέτουσας αρχής κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό της παρούσας.

Ορίζει την επιστροφή στον πρώτο προσφεύγοντα του κατατεθέντος παραβόλου ποσού 745 ευρώ

Δέχεται τη δεύτερη προσφυγή

Ακυρώνει την υπ' αριθμ. 31/20.10.2023 απόφαση της αναθέτουσας αρχής στην οποία ενσωματώνεται η υπ' αριθμ. 28/29.09.2023 απόφαση της αναθέτουσας αρχής κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό της παρούσας.

Ορίζει την επιστροφή στο δεύτερο προσφεύγοντα του κατατεθέντος παραβόλου ποσού 745 ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 11 Δεκεμβρίου 2023 και εκδόθηκε στις 22 Δεκεμβρίου 2023 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΑΡΑΔΗΜΑ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗ**